

**TAPAUSTUTKIMUS DIALOGIN SEKÄ ASENTO- JA
LIKESYNKRONIAN YHTEYKSISTÄ KAHESSA
MONITOIMIJAISESSA TERAPIAISTUNNOSSA**

Anne Korvenoja
Enna Ranta-Nilkku
Pro gradu -tutkielma
Psykologian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kesäkuu 2017

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Psykologian laitos

KORVENOJA, ANNE & RANTA-NILKKU, ENNA: Tapaustutkimus dialogin sekä asento- ja liikesynkronian yhteyksistä kahdessa monitoimijaisessa terapiaistunnossa

Pro gradu tutkielma, 34s.; 5 liitettä

Ohjaaja: Jaakko Seikkula

Psykologia

Kesäkuu 2017

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata kahta asento- ja liikesynkronioiltaan eroavaa monitoimijaista terapiaistuntoa sekä vertailla istuntojen dialogisia ominaisuuksia. Lisäksi analysoimme tarkemmin kahta istunnon uutta ymmärrystä luovaa ja kehollista synkronoitumista muuttavaa merkityksellistä hetkeä, jotka poikkesivat muusta istunnosta. Tutkimus on osa Relationaalinen mieli monitoimijaisten terapiadialogien muutoshetkissä -tutkimusprojektia. Käytettyinä menetelminä olivat Dialogical Investigations Of Happenings of Change -menetelmä sekä asento- ja liikesynkronian havainnointiin kehitetty kategorinen menetelmä. Kuudennessa istunnossa asento- ja liikesynkroniaa ilmeni vähemmän, mutta istunnosta erottui terapeutti-naisiasiakas -pari, jotka synkronoituiivat huomattavasti muita enemmän. Dialogisilta ominaisuuksiltaan istunnot erosivat erityisesti dialogisen dialogin ja reflektiivisen kielen määrän suhteen, joita oli vähemmän kuudennessa istunnossa. Merkityksellisillä hetkillä on tulosten perusteella tunneilmapiiriä muuttava ja kehollista synkroniaa lisäävä vaikutus. Tässä tutkimuksessa asentosynkronia yhdistyi erityisesti empatiaan ja yhteisen ymmärryksen luomiseen, kun taas liikesynkronia liittyi varsinkin puheenvuorojen vaihteluun tai kuormittavien tunteiden jakamiseen. Tutkimuksessa esitetään myös, että dialogin laatu ja reflektiivisen kielen käyttö olisivat yhteydessä asento- ja liikesynkronian määrään, mutta hypoteesien vahvistamiseksi tarvitaan lisää tutkittua tietoa.

Avainsanat: pariterapia, dialogisuus, asento- ja liikesynkronia, merkitykselliset hetket

THE UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Department of Psychology

KORVENOJA, ANNE, & RANTA-NILKKU, ENNA: Case study of the relations of dialogue and posture and movement synchrony in two multiactor therapy sessions

Master's thesis, 34p.; 5 appendices

Supervisor: Jaakko Seikkula

Psychology

June 2017

The aim of this study was to describe posture and movement synchrony and dialogical qualities of two multiactor therapy sessions which differed from each other by the amount of bodily synchrony. The study also analyses two significant events which differed from the rest of the session, created new understanding and changed bodily synchrony. The study was part of the research project Relational Mind in Events of Change in Multiactor Therapeutic Dialogues. The methods used were Dialogical Investigations of Happenings of Change and categorical observation method for posture and movement synchrony. The amount of posture and movement synchrony was lower in the sixth session. However, the therapist-female client dyad synchronized clearly more than other dyads in the sixth session. The therapy sessions were different according to their amount of dialogical dialogue and reflective language, which were lower in the sixth session. Based on the analysis the lack of mutual understanding is connected to the lower amount of posture and movement synchrony. The significant moments seem to affect positively the emotional atmosphere of the conversation and the amount of bodily synchrony. In this study posture synchrony was connected especially to empathy and creating mutual understanding whereas movement synchrony was connected particularly to alternation of conversation or sharing painful feelings. In this study the quality of dialogue and use of reflective language seem to be related with amount of posture and movement synchrony but more study is needed to confirm these hypotheses.

Keywords: couples therapy, dialogue, posture and movement synchrony, significant moment

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
1.1 Dialogisuus terapiassa.....	1
1.2 Kehollinen synkronoituminen vuorovaikutustilanteissa.....	3
1.3 Asento- ja liikesynkronia terapiassa	4
1.4 Asento- ja liikesynkronian sekä dialogin yhteydet	6
1.5 Merkitykselliset hetket.....	6
1.6 Tutkimuskysymykset	7
2 MENETELMÄT	8
2.1 Aineisto ja tutkittavat	8
2.2 Analyysi	9
2.2.1 Asento- ja liikesynkronian analysointi	9
2.2.2 Dialogical Methods for Investigations of Happening of Change.....	9
2.2.3 Merkityksellisten hetkien poiminta	10
3 TULOKSET.....	11
3.1 Viidennen ja kuudennen istunnon vertaaminen	11
3.1.1 Istuntojen asento- ja liikesynkronian kuvaus ja vertaaminen.....	11
3.1.2 Istuntojen teemallisten episodien vertaaminen.....	15
3.1.3 Dialogisten ominaisuuksien vertaaminen.....	16
3.2 Merkitykselliset hetket.....	19
3.2.1 Istunto 6, episodi 19	20
3.2.2 Istunto 6, episodi 29	22
4 POHDINTA	23
4.1 Asento- ja liikesynkronioiden vertailu	24
4.2 Dialogisten ominaisuuksien vertailu	25
4.3 Merkityksellisten hetkien tarkastelu	26
4.4 Dialogin ja kehollisen peilautumisen yhteydet	28
4.5 Tutkimuksen rajoitukset ja vahvuudet	29
5 LÄHTEET.....	31
LIITTEET	35

1 JOHDANTO

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan kahta monitoimijasta terapiaistuntoa, jotka eroavat asento- ja liikesynkronian määriltään. Kehollinen virittäytyminen muiden ihmisten kanssa on osa relationaalisuutta (Seikkula, Karvonen, Kykyri, Kaartinen, & Penttonen, 2015), jolla tarkoitetaan yksilön suuntautumista suhteessa muihin ihmisiin ja toimimista näissä suhteissa (Pasanen, & Vanhalakka-Ruoho, 2012). Asentojen ja liikkeiden peilaaminen on useimmiten tiedostamatonta (Lakin, & Chartrand, 2003), mutta sillä on keskeinen merkitys vuorovaikutustilanteiden onnistumisessa (Chartrand, & van Baaren, 2009; Lakin, Jefferis, Cheng, & Chartrand, 2003). Virittäytymistä muiden ihmisten kanssa tapahtuu myös dialogin tasolla (Seikkula, 2008). Tämän tutkimuksen tarkoituksena onkin selvittää, millä tavoin asento- ja liikesynkronioiltaan eroavat istunnot ovat samankaltaisia tai erilaisia dialogisten ominaisuuksien suhteen. Dialogin ja kehollisen synkronoitumisen yhteyksiä tarkastellaan lähemmin merkityksellisten hetkien avulla.

1.1 Dialogisuus terapiassa

Dialogi on kielellistä ja liikkeeseen liittyvää kommunikaatiota (Marková, 1990), jota voidaan kuvata myös yhdessä ajattelemisen prosessiksi (Isaacs, 2001). Sen tarkoituksena on luoda mahdollisuuksia ja nähdä uusia vaihtoehtoja (Isaacs, 2001), joten useat terapeutit ovatkin määritelleet terapian olevan dialogista toimintaa (Seikkula, & Arnkil, 2005). Dialogisuus on edellytys terapiassa tapahtuvalle positiiviselle muutokselle (Seikkula, & Trimble, 2005) ja se mahdollistaa toisen tunteiden tuntemisen ja empatian kokemisen (Seikkula, & Arnkil, 2014). Dialogin on kuitenkin sanottu olevan lähes mahdotonta tilanteessa, jossa vallalla ovat negatiiviset emootiot (Tschudi, & Reichelt, 2004).

Dialogissa sanat liittyvät toisiinsa (Bakhtin, 1981), joten sen aikana toisilta osallistujilta odotetaan välitöntä kielellistä tai kehollista palautetta (Marková, 1990). Vastakohtana dialogille on monologi, jossa kuulijalle osoitetaan vähän tai ei ollenkaan huomiota (Marková, 1990). Eroa monologin ja dialogin välille voi olla hankala tehdä, sillä myös monologinen puhe osoitetaan toiselle ihmiselle, joskin monologi liittyy vain vähän tai ei ollenkaan toisten ihmisten välittömään palautteeseen (Marková, 1990). Dialogisessa lähtökohdassa nähdään, että paitsi dialogisiin niin myös monologisiin ilmauksiin tulisi vastata (Seikkula, & Arnkil, 2014). Myös Bakhtin (1987) korostaa vastaamisen tärkeyttä. Vas-

taamisella ei kuitenkaan tarkoiteta selityksen tai tulkinnan antamista, vaan sitä, että osoitetaan, että juuri sanottu on huomattu (Seikkula, & Trimble, 2005). Vastaaminen ja ymmärtäminen ovatkin vastavuo- roisia ja yksistään mahdottomia (Bakhtin, 1981), joten sanoihin vastaaminen mahdollistaa paremman ymmärtämisen myös asiakkaalle terapiassa (Seikkula, & Arnkil, 2014). Asiakkaiden lausuntoihin ja reflektioihin vastaaminen on todettu tärkeäksi, jotta dialogin mahdollisuus ja parempi hoitotulos säily- tettäisiin (Seikkula, 2002). Seikkulan, Laitilan ja Roberin (2012) mukaan terapeutin vastaustyyllillä on kuitenkin suuri merkitys, sillä vastaamalla voidaan myös saada dialogi keskittymään toistuvasti negatiiviseen vuorovaikutukseen uusien voimavarojen löytämisen sijasta, ja näin estää uusien näkökulmien muodostuminen.

Perheterapiassa uudet sanat ja ilmaukset kehittyvät erityisesti vastauksina toisten perheenjäsenten ilmauksiin (Seikkula ym., 2012) ja perheenjäsenten mukanaolo mahdollistaa sellaisen ymmärryksen luomisen, jota kukaan ei yksinään voisi saavuttaa (Seikkula, & Arnkil, 2005). Perheenjäsenillä onkin tärkeä merkitys yksilön kokemusten sanoittajina (Seikkula ym., 2012). Useiden äänien esiintyminen lisää myös mahdollisuutta ymmärrykseen (Bakhtin, 1984), joten terapeuttien tulisi pyrkiä saamaan kaikkien osallistujien äänet kuuluviin (Seikkula, & Trimble, 2005). Kaikkien äänten ollessa dialogissa keskenään myös terapeutin rooli muuttuu intervention tekijästä osallistujaksi kielelliseen prosessiin (Seikkula, & Trimble, 2005).

Terapiassa asiakkaiden kertomat tarinat voivat olla ristiriitaisia tai keskeneräisiä, mutta dialogin avulla niitä voidaan muokata (Gergen, 2009). Tarinoiden muokkaamisessa ja ymmärryksen luomisessa voidaan käyttää ulkoista, sisäistä ja reflektiivistä kieltä (Angus, Levitt, & Hardtke, 1999). Ulkoisen kielen käyttäminen eli tapahtumien kuvailu antaa terapeutille tarkemman käsityksen tilanteesta ja tapahtumista sekä mahdollisuuden omaksua empaattisesti asiakkaan sisäinen kokemus (Angus ym., 1999). Kuvailtuaan tarinan asiakkaalla on mahdollisuus katsoa sitä etäämmältä ja pohtia siihen liittyviä tunteita, odotuksia sekä merkityksiä (Angus, & Kagan, 2007). Sisäisen kielen avulla asiakas kertoo tunteistaan tai kokemuksistaan, jotka nousivat tapahtumista kertoessa tai jotka nousevat uutena terapi- aistunnossa (Angus ym., 1999). Reflektiivisen kielen avulla puolestaan pohditaan kokemusten merki- tystä ja luodaan ymmärrystä tapahtumista (Angus ym., 1999). Terapeuttien käymät reflektiiviset kes- kustelut asiakkaiden kuunnellessa ovat myös osa dialogista lähestymistapaa (Seikkula, & Arnkil, 2005). Reflektiivisen keskustelun aikana terapeutit pohtivat esiin nousseita ideoita, mielikuvia ja tuntei- ta sekä eri asioiden välisiä yhteyksiä (Olson, Seikkula, & Ziedonis, 2014). Asioiden kuvailu uusien sa-

noin ja uudet ideat tuovat keskusteluun osallistujille mahdollisuuden ymmärrykseen (Seikkula, & Trimble, 2005).

Perheterapian tutkimuksen kentälle on noussut uusi näkökulma, jonka mukaan keskeistä ei ole niinkään se mitä sanotaan, vaan se kuinka asioita sanotaan ja miten niihin vastataan (Rober, Van Eesbeek, & Elliot, 2006). Monitoimijaisten terapiatilanteiden dialogisten ominaisuuksien tutkimiseen on kehitetty esimerkiksi Dialogical Methods for Investigations of Happening of Change -menetelmä eli DIHC (Seikkula ym., 2012). jota on käytetty muun muassa väkivaltaisten miesten ryhmän (Räsänen ym., 2012) ja psykoottisten asiakkaiden (Seikkula, 2002) terapiaprosessien tutkimisessa sekä useissa eri tapaustutkimuksissa (esim. Keltikangas, Kulta, & Kyrö, 2014; Olson, Laitila, Rober, & Seikkula, 2012; Vall, Seikkula, Laitila, & Holma, 2016). Tapaustutkimuksissa miesasiakkaan on havaittu olevan määrällisesti dominoivampi, kun taas naisasiakas on ollut semanttisesti dominoivampi (Keltikangas ym., 2014; Vall ym., 2012). Terapeuttien semanttisen ja vuorovaikutuksellisen dominanssin on havaittu vähenävän terapiaprosessin edetessä (Räsänen ym., 2012). Terapeuttien vuorovaikutuksellisen dominanssin on arveltu olevan tärkeä negatiivisen vuorovaikutuskehän katkaisemisessa ja fyysisen väkivallan ehkäisemisessä, ja vuorovaikutuksellisen dominanssin onkin havaittu olevan matala asiakkailla (Vall ym., 2016). Tapaustutkimusten havainnot dialogin laadusta ovat sen sijaan ristiriitaisia, sillä Vall ym. (2016) havaitsivat, että jokaisessa istunnossa oli enemmän dialogista dialogia, kun taas Keltikangas ym. (2014) havaitsivat, että istunnoissa oli enemmän monologista dialogia.

1.2 Kehollinen synkronoituminen vuorovaikutustilanteissa

Sanallisen vuorovaikutuksen lisäksi dialogiin osallistutaan myös kehollisesti (Bakhtin, 1984). Kehollisella synkronoitumisella tarkoitetaan tilannetta, jossa samankaltaista tai identtistä käyttäytymistä ilmenee täysin tai lähes samaan aikaan kahden tai useamman henkilön välillä (Knapp, 2013). Kehollisen synkronoitumisen on ajateltu pohjautuvan motorisella aivoalueella sijaitsevaan peilihermosolujärjestelmään (Rizzolatti & Craighero, 2004). Havainnot samojen aivoalueiden aktivoitumisesta sekä toisen liikkeitä havaitessa että niitä itse tehdessä (Buccino ym., 2001) ovat johtaneet ajatukseen toiminnallisesta mekanismista aivoissa, kehollisesta simuloinnista (embodied simulation) (Bråten, 2007). Simulointi mahdollistaa toisten toimintojen, aikomusten ja tunteiden merkityksen ymmärtämisen, ja on näin perusta sosiaaliselle samaistumiselle sekä yhteenkuuluvuudelle (Bråten, 2007). Preston ja de Waal

(2002) ovat ehdottaneet, että mitä samanlaisempia subjekti ja objekti ovat, sitä enemmän he synkronoituvat keskenään myös motorisella ja autonomisella tasolla muun muassa ihon sähkönjohtavuuden, ilmeiden ja asentojen suhteen. Tämä taas edesauttaa toisen tunteiden ja tarpeiden ymmärtämistä (Preston, & de Waal, 2002).

Kirjallisuudessa kehollisesta synkronoitumisesta on käytetty useita termejä kuten mimicry (Chartrand, & van Baaren, 2009; Bavelas, Black, Lemery, & Mullett, 1987), chameleon effect (Lakin, Jefferys, Cheng, & Chartrand, 2003), movement synchrony (Lakens, & Stel, 2001) ja synchronous behavior (Paladino, Mazzurega, Pavani, & Schubert, 2010). Erityisesti jäljittelytutkimuksia (mimicry) on tehty paljon. Aiemmissä tutkimuksissa kehollinen jäljittely on yhdistetty muun muassa empatiaan (Bavelas ym., 1987) ja kokemukseen sujuvammasta vuorovaikutuksesta (Lakin, & Chartrand, 2003), kun taas jäljittelyn puuttumisen on havaittu lisäävän ulkopuolisuuden tunnetta (Lakin, Chartrand, & Arkin, 2008). Jäljittely on myös yhdistetty halukkuuteen jakaa henkilökohtaista tietoa ennestään tuntemattomille ihmisille (Guéguen, Jacob, & Martin, 2009).

Nyman-Salonen (valmisteilla) on tutkinut kehollista synkronoitumista monitoimijaisessa terapiakontekstissa ja havainnut, että osallistujat peilautuvat toisiinsa sekä asennoilla että eleillä. Asentosynkronialla tarkoitetaan tilannetta, jossa kaksi ihmistä asettuu samanlaiseen asentoon. Sen sijaan liikesykronialla tarkoitetaan tilannetta, jossa henkilöt sovittavat liikkeensä yhteen samaan tai lähes samaan aikaan joko identtisesti tai peilikuvamaisesti. Aikaisemmin synkronoitumisen tutkimisessa on käytetty useita eri menetelmiä, kuten tietokonealgoritmia (Ramseyer, & Tschacher, 2008; 2011; 2014) ja lisäksi synkronian määrittelemisessä on käytetty eri aikaviiveitä aina kahdesta jopa kahdeksaan sekuntiin (Chartrand, & Bargh, 1999; van Baaren, Decety, Dijksterhuis, van Der Leij, & van Leeuwen, 2009; Lakens, & Stel, 2011). Sekä asento- että liikesykroniaa on tutkittu useissa eri konteksteissa, mutta tässä tutkimuksessa keskitytään terapiakontekstin tutkimustuloksiin.

1.3 Asento- ja liikesykronia terapiassa

Asento- ja liikesykronia terapiakontekstissa on uusi ja nouseva tutkimusalue. Kiinnostus sen tutkimiseen on kasvanut Ramseyerin ja Tschacherin (2011) tutkimustuloksista kehollisen synkronian esiintymisestä terapiassa. Viimeaikainen tutkimus on painottunut lähes kokonaan liikesykronian tutkimiseen, joten terapiassa tapahtuvasta asentosynkroniasta on löydettävissä vain muutamia tutkimustuloksia

(Scheflen, 1964; Charny, 1966), jotka nekin ovat vuosikymmeniä vanhoja. Aikaisemman tutkimuksen vähäisyyden vuoksi esittelemme myös joitakin muissa konteksteissa saatuja keskeisiä tuloksia.

Asentosynkroniaa on tutkittu terapiakontekstissa vain vähän ja sille löytyy kirjallisuudesta vain muutamia selityksiä. Sen on kuitenkin ajateltu auttavan vuorovaikutukseen osallistujia löytämään yhteisen näkökulman tilanteeseen (Scheflen, 1964). Charnyn (1966) tutkimuksessa asentosynkronian aikana keskustelu oli positiivisempaa ja sen aiheet olivat spesifimpiä, keskittyivät enemmän ihmissuhteisiin sekä liittyivät enemmän terapiatilanteeseen. Muualla kuin terapiakonteksteissa tehdyissä tutkimuksissa on saatu tuloksia asentosynkronian yhteydestä runsaampaan yhteisymmärryksen ja osallisuuden (LaFrance, & Broadbent, 1976; LaFrance, 1979) sekä empatian kokemukseen (Maurer, & Tindall, 1983). Sen sijaan liikesynkronialla on havaittu olevan vaikutusta terapiasuhteen laatuun (Nagaoka, & Komori, 2008) sekä terapian tuloksellisuuteen (Ramseyer, & Tschacher, 2011; 2014). Liikkeiden järjestyksestä on havaittu, että terapeutti peilasi useammin asiakasta (Raingruber, 2001). Terapiakontekstin ulkopuolella tehdyissä tutkimuksissa liikesynkronian on havaittu muun muassa lisäävän yhteisymmärrystä, toisesta pitämistä ja empatiaa vuorovaikutustilanteeseen osallistujien välillä (Lakens, & Stel, 2001) Davidsen ja Fosgerau (2015) havaitsivat lääkäreiden peilaavan asiakkaita erityisesti asiakkaiden näyttäessä tunteita.

Kehollisen synkronoitumisen on useissa tutkimuksissa havaittu lisäävän yhteisymmärrystä terapiasuhteessa (Scheflen, 1964; Tickle-Degnen, & Rosenthal, 1990). Tickle-Degnen ja Rosenthal (1990) ovat ehdottaneet, että asentojen ja liikkeiden yhteensovittaminen lisääntyisi kanssakäymisen edetessä ja suhteen rakentuessa. On myös ehdotettu, että kauempana päästä olevien kehonosien liikkeet ja asennon vaihdot olisivat pään liikkeitä tiedostamattomampia ja enemmän yhteydessä terapiasuhteen laatuun sekä emootioihin (Dittmann, 1987).

Asento- ja liikesynkroniaa on tutkittu lähinnä vain kahdenvälisissä suhteissa, joista on muun muassa havaittu, että avioliittoonsa tyytyväiset pariskunnat synkronoituvat kehon asennoiltaan ja avoimuudeltaan sekä katseltaan enemmän kuin ne, jotka olivat tyytymättömiä avioliittonsa (Julien, Brault, Chartrand, & Bégin, 2000). Monitoimijaisten terapioiden asento- ja liikesynkroniasta on vasta vähän tutkimustietoa, mutta autonomisen hermoston synkroniasta Seikkula ym. (2015) havaitsivat, että sitä ilmeni erityisesti toisen terapeuteista ja toisen asiakkaista välillä. Pariterapia-asetelma on kuitenkin haasteellinen tutkimukselle, sillä vuorovaikutukseen osallistuu useampi ihminen, jolloin terapeuttien tulee rakentaa yhteistyösuhde molempiin asiakkaista yhdessä ja erikseen (Bourgeois, Sabourin, &

Wright, 1990). Tämän tutkimuksen tarkoituksena on syventää tietoa monitoimijaisessa terapiatilanteessa tapahtuvasta kehollisesta synkronoitumisesta sekä sen yhteyksistä dialogiin.

1.4 Asento- ja liikesynkronian sekä dialogin yhteydet

Vuorovaikutuksessa olijoiden kehot ovat ikään kuin dialogissa keskenään, sillä toisten ihmisten asennot ja tunteiden intensiteetti aistitaan omassa kehossa (Fuchs, & Koch, 2014). Kehon liikkeiden yhteensovittaminen on keskeinen taito yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi (Wiltermuth, & Heath, 2009) ja sen on havaittu auttavan terapeuttia huomioimaan asiakkaan mielialan sekä tahdittamaan terapian kulua (Raingruber, 2001). Tutkimustietoa asento- ja liikesynkronian sekä dialogin yhteyksistä ei kuitenkaan juuri ole.

Toisen käytöksen peilaamisella on nähty olevan erilaisia tarkoituksia vuorovaikutustilanteessa. Ensimmäkin peilaaminen voi toimia kommunikatiivisena välineenä (Bavelas, Black, Chovil, Lemery, & Mullett, 1988). Liikesynkronia voi säädellä puheenvuoroja ja niiden vaihtumista, ja sitä on sanottu ilmenevän kanssakäyjien ollessa erityisen keskittyneitä toisiinsa (Kendon, 1974). Asento- ja liikesynkroniaa on myös havaittu ilmenevän osallistujien jakaessa merkityksellistä sisältöä (Raingruber, 2001). Toiseksi, kehon asentojen ja liikkeiden peilaaminen voi ilmaista sisäistä kokemusta (Bavelas ym., 1988). Tunnetilojen yhteydestä synkroniaan on havaittu, että riitely vähensi huomattavasti synkroniaa (Paxton, & Dale, 2013). Hokkanen ja Tuoriniemi (2017) havaitsivat Relationaalinen mieli -projektiin tehdyssä kandidaatintutkielmassaan käsien liikkeiden synkronoitumisen olevan yhteydessä kuormittavista aiheista puhumiseen. Tässä tutkimuksessa dialogin ja synkronoitumisen yhteyksiä tarkastellaan merkityksellisten hetkien avulla.

1.5 Merkitykselliset hetket

Merkityksellisistä hetkistä on käytetty useita eri määritelmiä ja nimityksiä (Elliot, 1985; Timulak, 2010). Elliot (1985) on määritellyt merkityksellisen hetken terapian käännekohtaksi, jossa jokin tekijä kehittyy joko parempaan tai huonompaan suuntaan asiakkaan kannalta. Merkityksellisiä hetkiä määrittelee yleensä uuden näkökulman saavuttaminen (Elliot, 1985) ja Timulakin (2010) meta-analyysissä

yleisin merkityksellisiä hetkiä määrittelevä tekijä olikin syvällisen ymmärryksen saavuttaminen. Yleensä terapiaprosessin merkitykselliset hetket ovat asiakkaiden ja terapeuttien itse määrittelemiä (Elliot, & Shapiro, 1992), joskin he painottavat eri tekijöitä: asiakkaat relationaalisia sekä emotionaalisia, terapeutit kognitiivisia tekijöitä (Timulak, 2010).

Myös dialogisessa lähestymistavassa painotetaan ymmärryksen lisääntymistä itseä kohtaan ja terapeutin muutoksen ajatellaan liittyvän dialogin syntymiseen (Seikkula, & Arnkil, 2014). Merkityksellisiä hetkiä onkin tutkittu jonkin verran dialogin pohjalta (Seikkula ym., 2012; Seikkula, & Olson, 2016), mutta monitoimijaisten terapiatilanteiden merkityksellisiä hetkiä on tutkittu vielä melko vähän (Timulak, 2010).

1.6 Tutkimuskysymykset

Tutkimus dialogin sekä asento- ja liikesynkronian välisistä yhteyksistä on ollut vähäistä. Tässä tutkimuksessa tarkoituksena onkin tutkia, miten dialogi sekä asento- ja liikesynkronia ovat yhteydessä toisiinsa monitoimijaisissa terapiaistunnoissa. Ensin kuvailemme ja vertailemme kahden asento- ja liikesynkronian määrittään eroavan pariterapiaistunnon synkronioita, jonka jälkeen selvitämme vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1. Eroavatko asento- ja liikesynkronian määrittään poikkeavat pariterapiaistunnot dialogisilta prosesseiltaan ja jos eroavat, niin kuinka?
2. Mitä terapiaistuntojen merkitykselliset hetket kertovat dialogin ja kehollisen synkronoitumisen välisistä yhteyksistä?

2 MENETELMÄT

2.1 Aineisto ja tutkittavat

Tutkimuksen aineisto oli osa Relationaalinen mieli monitoimijaisten terapiadialogien muutoshetkissä - tutkimusprojektia (2013-), joka on toteutettu Jyväskylän yliopistossa yhdessä neljän muun eurooppalaisen yliopiston kanssa (Seikkula, 2012). Tutkimusprojekti on Suomen Akatemian rahoittama ja Jyväskylän yliopiston eettinen lautakunta on tarkistanut sen. Projektissa tarkasteltiin pariterapiaistuntoja, joissa terapeutit työskentelivät pareina käyttäen pääosin ei-manualisoiduista terapiamuodoista narratiivisia, reflektiivisiä ja dialogisia elementtejä (Seikkula ym., 2015). Kaikki istunnot videotallioitiin kuudella kameralla siten, että yksi kamera kuvasi terapeuteista ja toinen asiakkaista kokovartalokuvaa, ja loput kameroista kasvokuvaa kustakin osallistujasta (Seikkula, 2012). Lisäksi muutamissa terapiaistunnoissa mitattiin osallistujien autonomisen hermoston vasteita, jota seuraavana päivänä osallistujat kutsuttiin jälkihaastatteluun katsomaan valikoituja otteita istunnosta.

Tässä tutkimuksessa tarkastelimme Tytin ja Pentin kahta terapiaistuntoa (nimet muutettu). Iältään Tytti ja Pentti olivat noin 40-vuotiaita ja terapian alkaessa he olivat olleet yhdessä kuusi vuotta. Heillä oli neljä alle kouluikäistä lasta. Tytti ja Pentti hakeutuivat parisuhdeongelmien (yhteisen ymmärryksen puuttuminen ja riitely) ja Pentin väkivaltaisuuden vuoksi terapiaan Jyväskylän Yliopiston psykoterapiian opetus- ja tutkimuskeskelle. Hakeuduttuaan terapiaan pariskunta oli käynyt terapiassa noin kerran kuukaudessa. Terapeutteina Tytillä ja Pentillä toimi kaksi miesterapeuttia, joilla molemmilla oli yli kahdenkymmenen vuoden kokemus terapiatyöstä. Tutkimukseen osallistujat olivat antaneet suostumuksensa terapiaprosessin videointiin sekä aineiston käyttöön tutkimustarkoituksessa.

Tarkastelun kohteeksi valikoitui pariskunnan viides ja kuudes istunto, sillä tiesimme ennakkoon, että istunnot poikkesivat toisistaan asento- ja liikesynkronioiden määrän suhteen. Lisäksi molemmissa istunnoissa oli mukana pariskunnan pieni vauva. Käytimme työskentelyssä ääni- ja videotallenteita sekä litteraatioita. Analyysin tukena olivat myös kuudennen istunnon jälkeen kuvatut jälkihaastatteluvideot.

2.2 Analyysi

2.2.1 Asento- ja liikesynkronian analysointi

Saimme asento- ja liikesynkroniadatan tutkimamme pariskunnan viidennestä ja kuudennesta istunnosta valmiina Jyväskylän yliopiston tohtorikoulutettavalta Petra Nyman-Saloselta. Nyman-Salonen on väitöskirjaansa (valmisteilla) varten kehittänyt kategorisen havainnointimenetelmän ja tarkastellut kehollista synkronoitumista Observer XT -ohjelmalla äänettämiä videonauhoja käyttäen. Nyman-Salonen havaitsi osallistujien sovittautuvan toisiinsa asentoja ja eleitä peilaamalla, joten menetelmässä asento- ja liikesynkronia erotetaan toisistaan.

Menetelmän mukaan asentosynkroniassa ainakin kahdella henkilöllä on käsivarret ja jalat samassa asennossa. Sekä ristikkäiset että peilikuva-asennot ovat synkroniaa. Liikesynkronialla sen sijaan tarkoitetaan mitä tahansa liikettä, joka toistuu kahden tai useamman henkilön välillä kolmen sekunnin sisällä. Synkronia on koodattu pään, käsien, jalkojen ja torson liikkeiden osalta. Lisäksi huokaukset, syvät hengitykset ja nauru on merkitty liikesynkroniaksi. Menetelmässä havainnoidaan myös peilautumisen järjestystä eli sitä, kuka liittyy synkroniaan tai poistuu siitä.

2.2.2 Dialogical Methods for Investigations of Happenings of Change

Dialogin analyysissä käytimme työkaluna Dialogical Methods for Investigations of Happenings of Change eli DIHC-menetelmää, joka mahdollistaa dialogin laadullisten ominaisuuksien tarkastelun monitoimijaisissa terapiaistunnoissa (Seikkula ym., 2012). Dialogisten ominaisuuksien tarkastelussa hyödynnetään yleensä litteraatioita sekä videotallenteita (Seikkula ym., 2012), mutta tässä tutkimuksessa analyysi tehtiin pelkästään litteraatioiden pohjalta, sillä haluttiin varmistua siitä, että tieto kehollisesta synkronoitumisesta ei vaikuta dialogin analyysiin.

Menetelmän ensimmäisessä vaiheessa dialogi jaetaan teemallisiin episodeihin niiden aiheen mukaan (Seikkula ym., 2012). Teemoittelimme istunnot kumpikin tahollamme tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi. Ensimmäisen teemoittelun reliabiliteetti jäi alhaiseksi, joten pidimme analyysissä tauon ja teimme sen uudelleen. Lopullinen reliabiliteetti molempien istuntojen teemallisten episodien muodostamisessa oli 0.79.

Analyysin toisessa vaiheessa jatkoimme analyysin tekoa yhdessä. Tässä vaiheessa tarkastellaan dialogin ominaisuuksia (Seikkula ym., 2012). Episodeista määritetään määrällinen (kuka puhuu eniten), semanttinen (kuka tuo eniten uusia teemoja tai sanoja keskusteluun) ja vuorovaikutuksellinen dominanssi (kuka vaikuttaa eniten muihin osallistujiin). Lisäksi toisessa vaiheessa määritellään, mihin puhujat vastaavat tai eivät vastaa, ja kuinka ilmaisuihin vastataan eli ovatko vastaukset monologista vai dialogista dialogia. Alun perin menetelmän tarkoituksena on ollut luoda yleiskuva keskustelun dialogisista ominaisuuksista, ja analyysissä on keskitytty erityisesti terapeuttien rooliin keskustelun luomisessa (Seikkula ym., 2012). Tässä tutkimuksessa dialogin ominaisuudet on määritelty jokaiselle osallistujalle erikseen osallistujien välisten erojen esiin tuomiseksi.

Analyysin viimeisessä vaiheessa tarkastellaan kieltä ja narraatioita, johon on kaksi vaihtoehtoista tapaa. Valitsimme alun perin yksilöterapiassa kehitetyn narratiivisten prosessien koodausmenetelmän (Angus, Levitt, & Hardtke, 1999), jota on myöhemmin muokattu perheterapiaan sopivammaksi (Laitila, Aaltonen, Wahlström, & Angus, 2001). Tässä vaiheessa henkilöiden käyttämät kielet luokitellaan ulkoiseksi, sisäiseksi tai reflektiiviseksi (Laitila ym., 2001). Ulkoisella kielellä tarkoitetaan tapahtumien kuvailua, sisäisellä kielellä henkilön omien tunteiden, emootioiden ja havaintojen kuvailua, ja reflektiivisellä kielellä asioiden välisten yhteyksien ja merkitysten pohtimista (Laitila ym., 2001).

2.2.3 Merkityksellisten hetkien poiminta

Tässä tutkimuksessa selvitettiin dialogin ja asento- ja liikesynkronian yhteyksiä, joten myös niiden tutkimusmenetelmiä yhdistettiin kattavamman kuvan saamiseksi (Eskola, & Suoranta, 2014). Terapiaistunnon merkitykselliset hetket poimittiin DIHC-analyysin tulosten, muutoshetkiin pohjautuvan kirjallisuuden (Elliot, 1985; Timulak, 2010) sekä asento- ja liikesynkronioiden perusteella. Dialogisilta ominaisuuksiltaan valitut episodit poikkesivat keskustelun laadun ja reflektiivisen kielen käytön osalta joko episodi- tai osallistujakohtaisesti. Dialogisten ominaisuuksien lisäksi tarkastelimme myös episodin sisältöä ja valitsimme merkityksellisiksi hetkiksi sellaiset episodit, joissa tapahtui uuden ymmärryksen tai näkökulman luomista (Elliot, 1985; Timulak, 2010). Asento- ja liikesynkronian tarkastelua varten luotiin kuvaajat Microsoft Excel 2013 -ohjelmalla, joista etsimme silmämääräisesti synkronioiden poikkeavuuksia episodi- ja osallistujakohtaisesti sekä eri henkilöiden välillä. Episodeja tarkasteltiin

myös ennen ja jälkeen merkityksellisiä hetkiä, jotta mahdollinen systemaattinen vaihtelu synkronioissa selviäisi. Tällä tavoin tarkemman analyysin kohteeksi valikoitui yksi teemallinen episodi.

Poikkeuksen käytettyyn poimintamenetelmään teki kuudennen istunnon episodi 29, joka ei poikennut dialogisilta ominaisuuksiltaan muusta istunnosta. Episodin aikana saavutettiin kuitenkin uusi näkökulma, ja sen jälkeen tapahtui muutos asento- ja liikesynkroniassa. Hetki on tulkittavissa myös istunnon käännekohtaksi (Elliot, 1985), sillä keskustelun sävyssä tapahtui muutos kyseisen episodin jälkeen. Tulkintaa vahvistivat terapeuttien jälkihaastattelut, joissa he kuvailivat hetkeä merkitykselliseksi. Lopulta analysoitavaksi valikoitui siis kaksi episodista, jotka käytiin läpi synkronia kerrallaan, jotta yksittäisten asento- ja liikesynkronioiden yhteydet dialogiin selviäisivät.

3 TULOKSET

3.1 Viidennen ja kuudennen istunnon vertaaminen

Parin viides ja kuudes istunto erosivat toisistaan tunneilmapiiriltään. Viidennessä istunnossa pariskunta kertoi heillä menneen hyvin ja istunnossa oli kauttaaltaan positiivinen ilmapiiri. Istunnon lopuksi terapeutit nostivat esille ajatuksen terapian mahdollisesta lopettamisesta. Kuudennessä istunnossa pariskunnalla oli ollut riitaa ennen tapaamista ja tunneilmapiiri oli suurimmassa osassa istuntoa negatiivinen. Ajatus erosta nousi esiin useaan otteeseen varsinkin naisasiakkaan puheessa. Istunnon loppupuolella tunneilmapiiri muuttui positiivisempaan suuntaan.

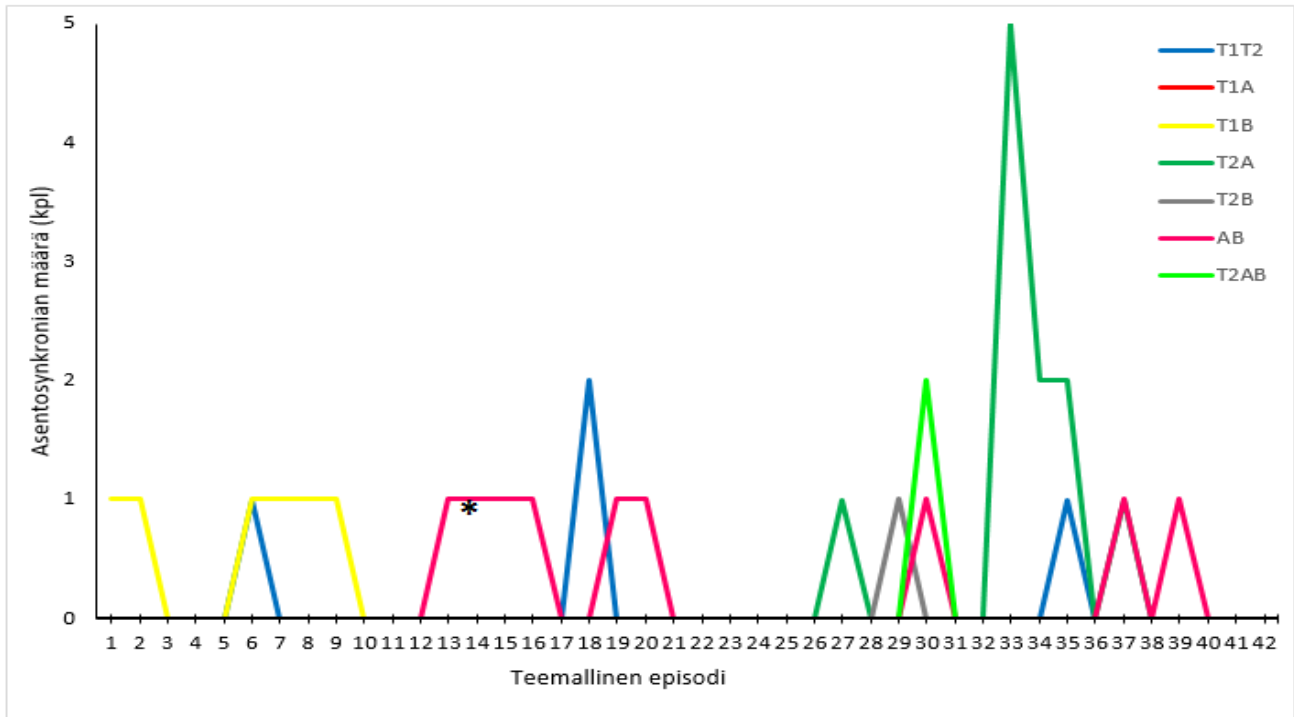
3.1.1 Istuntojen asento- ja liikesynkronian kuvaus ja vertaaminen

Viidennen istunnon asento- ja liikesynkronioiden kulusta voidaan yleisesti ottaen sanoa, että istunnon alkupuolella esiintyi suhteellisen vähän synkronioita, kunnes istunnon edetessä liikesynkronian määrä kasvoi asentosynkronian määrän säilyessä edelleen vähäisenä. Terapiaistunnon puolella välissä esiintyi pelkkää liikesynkroniaa yli kymmenen minuutin ajan. Istunnon kestätyä noin tunnin liikesynkronian määrä väheni, kun taas asentosynkronian määrä kasvoi. Aivan istunnon lopussa esiintyi pelkkää liikesynkroniaa.

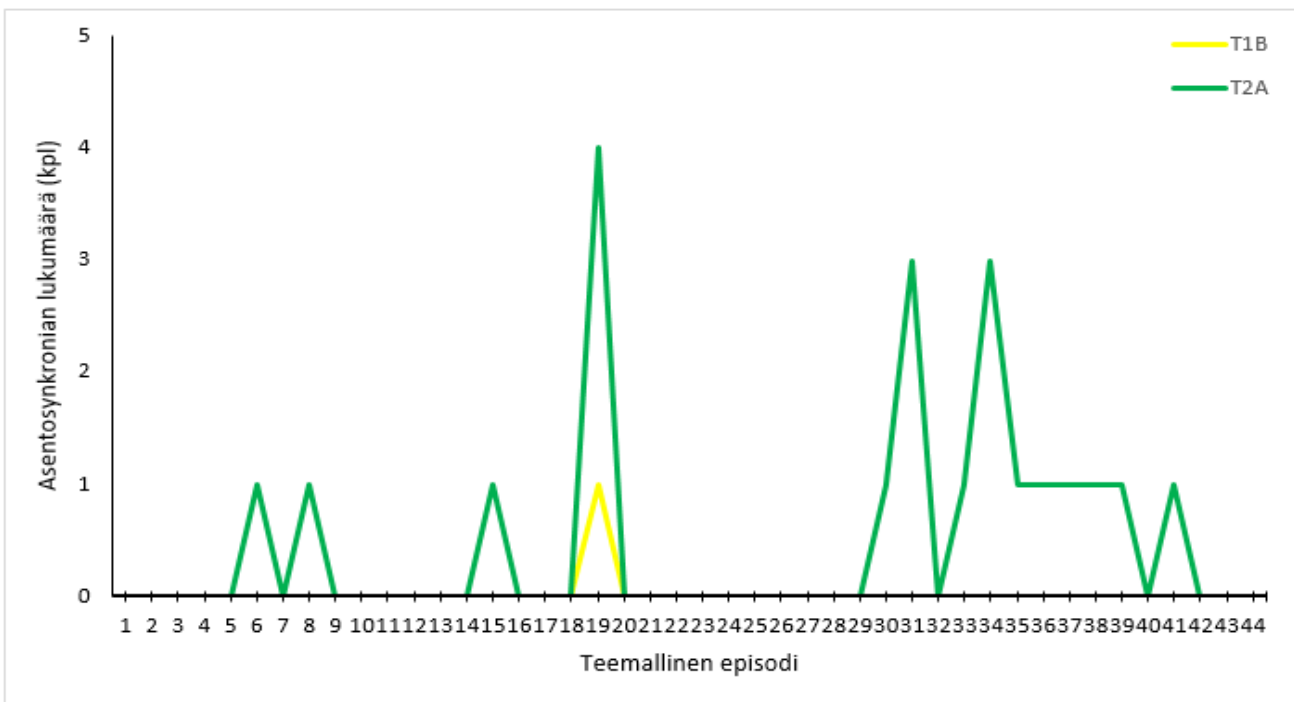
Kuudennessa istunnossa puolestaan alussa esiintyi melko vähän sekä asento- että liikesynkroniaa, eikä niitä esiintynyt ensimmäisen puolen tunnin aikana kertaakaan samassa episodissa. Noin puolen tunnin kohdalla istuntoa esiintyi ensimmäisen kerran runsaammin molempia synkronian muotoja, jonka jälkeen noin 15 minuutin ajan esiintyi pelkkää liikesynkroniaa. Istunnon loppupuolella synkronioita alkoi esiintyä enemmän ja niitä esiintyi useammin samoissa episodeissa. Istunnon viimeiset minuutit sisälsivät pelkkää liikesynkroniaa.

Viidennessä istunnossa esiintyi enemmän asentosynkroniaa kuin kuudennessa istunnossa (30 vs. 22), mutta kummassakin se lisääntyi loppua kohden. Viidennessä ja kuudennessa istunnossa eniten asentosynkroniaa oli terapeutti 2:n ja Tytin välillä. Viidennessä istunnossa esiintyi myös kolmen osallistujan välistä asentosynkroniaa kaksi kertaa, kun taas kuudennessa kolmen henkilön välistä asentojen peilautumista ei esiintynyt kertaakaan. Kummassakaan istunnossa ei ollut kaikkien osallistujien välistä asentojen synkronoitumista. Viidennessä istunnossa asentosynkroniaa esiintyi viiden eri dyadin välillä, kun taas kuudennessa istunnossa lähes kaikki synkronoituminen tapahtui terapeutti 2:n ja Tytin välillä, sillä heidän lisäksi vain terapeutti 1 ja Pentti synkronoituivat asennoiltaan kerran. Kaikilla keskustelun dyadeilla, lukuunottamatta terapeutti 2:sta ja Tyttiä, oli vähemmän asentosynkroniaa kuudennessa istunnossa. Asentosynkronioiden kulut ovat nähtävissä kuvioissa 1 ja 2, ja tarkemmat asentosynkronioiden määrät liitetaulukossa 1.

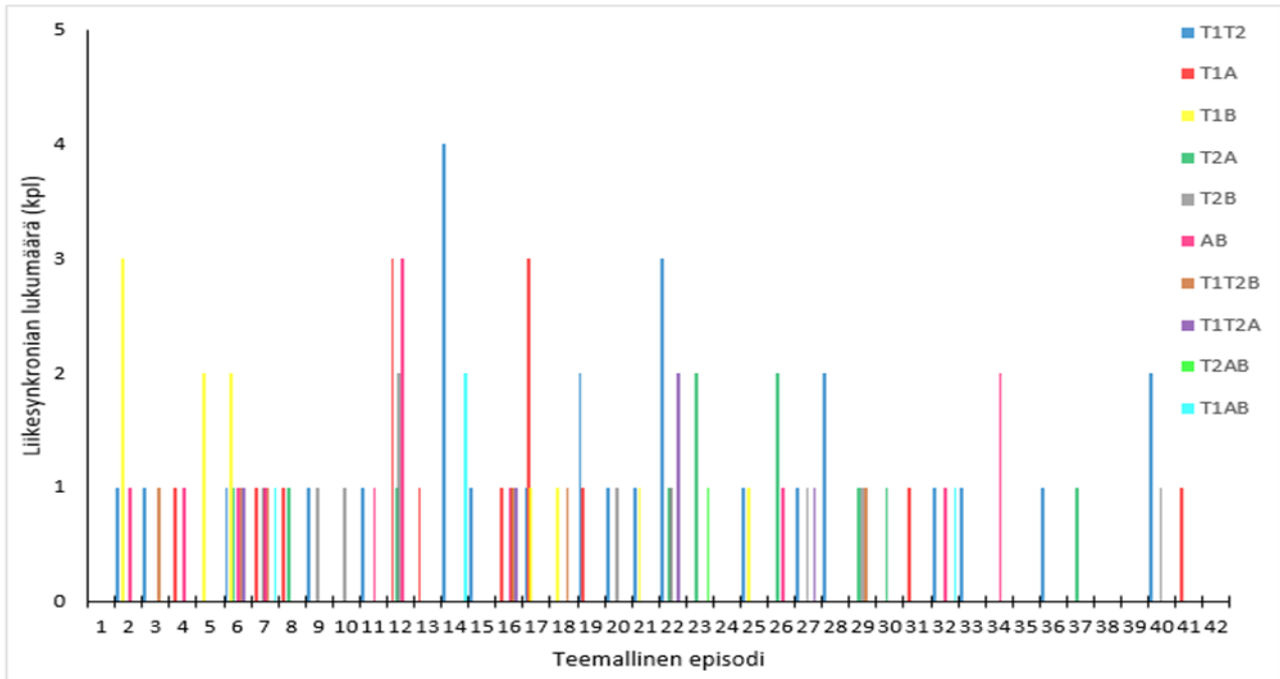
Liikesynkroniaa esiintyi melko vähäisesti istuntojen alku- ja loppupuolella ja eniten istuntojen keskivaiheilla. Liikesynkroniaa esiintyi enemmän viidennessä kuin kuudennessa istunnossa (102 vs. 62). Viidennessä istunnossa sitä esiintyi eniten terapeuttien ja kuudennessa istunnossa terapeutti 2:n ja Tytin välillä. Viidennessä istunnossa esiintyi lisäksi kolmen henkilön välistä liikesynkroniaa 16 kertaa, kun taas kuudennessa istunnossa kolmen henkilön välistä synkronoitumista ei esiintynyt kertaakaan. Kaikkien osallistujien välistä liikkeiden synkronoitumista ei esiintynyt kummassakaan istunnossa. Liikesynkroniaa esiintyi lähes kaikilla dyadeilla vähemmän kuudennessa kuin viidennessä istunnossa. Poikkeuksena tähän olivat terapeutti 2 ja Tytti, joilla liikesynkronian määrä oli suurempi kuudennessa istunnossa. Liikesynkronioiden kulut ovat nähtävissä kuvioissa 3 ja 4, ja tarkemmat määrät liitetaulukossa 2.

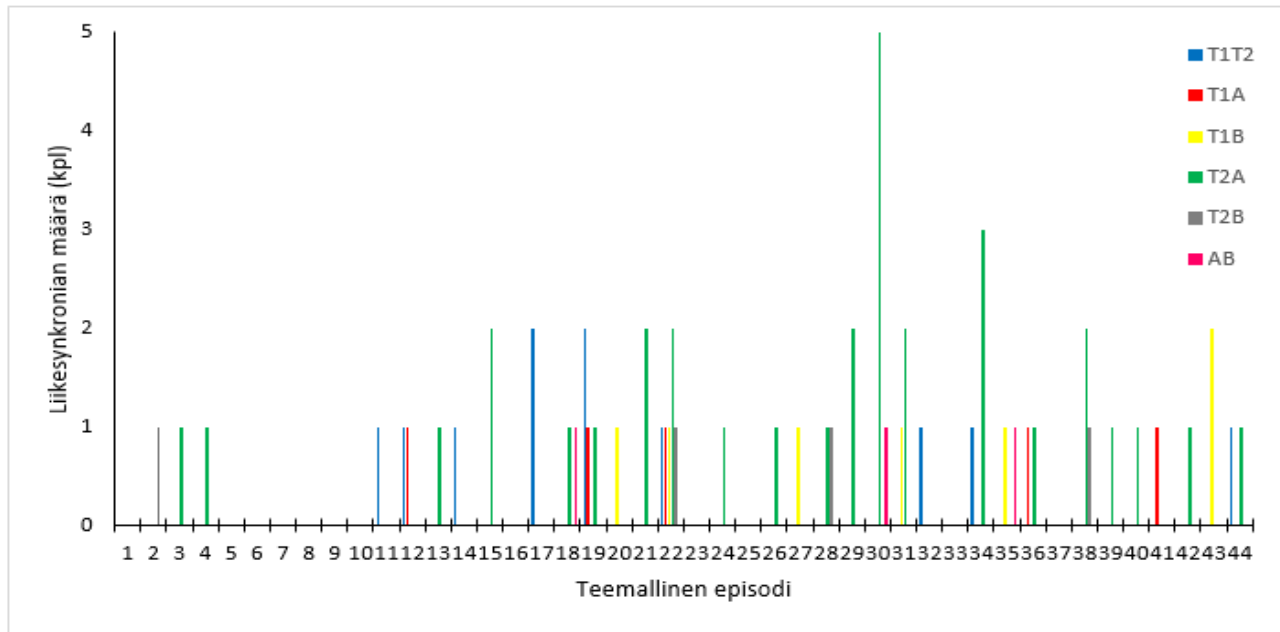
KUVIO 1. Asentosynkronia eri osallistujien välillä viidennessä pariterapiaistunnessa.
 T1=terapeutti 1; T2=terapeutti 2; A=Tytti; B=Pentti
 *katkeamaton asentosynkronia

KUVIO 2. Asentosynkronia eri osallistujien välillä kuudennessa pariterapiaistunnessa.
 T1=terapeutti 1; T2=terapeutti 2; A=Tytti; B=Pentti

KUVIO 3. Liikesynkronia eri osallistujien välillä viidennessä pariterapiaistunnossa. T1=terapeutti 1; T2=terapeutti 2; A=Tytti; B=Pentti

KUVIO 4. Liikesynkronia eri osallistujien välillä kuudennessa pariterapiaistunnossa. T1=terapeutti 1; T2=terapeutti 2; A=Tytti; B=Pentti

Molemmissa terapiaistunnoissa pään liikkeiden osuus liikesynkroniasta oli lähes sama, sillä viidennessä istunnossa sitä oli noin 65,7 % (n=67) ja kuudennessa noin 66,1 % (n=41). Käden liikkeiden synkroniaa oli viidennessä istunnoissa noin 24,5 % (n=25) ja kuudennessa noin 24,2 % (n=15). Jalkojen liikesynkroniaa viidennessä istunnossa oli noin 2,9 % (n=3) ja kuudennessa noin 6,5 % (n=4). Torson liikkeiden synkroniaa viidennessä istunnossa oli sen sijaan noin 2,9 % (n=3) ja kuudennessa istunnossa noin 3,2 % (n=2). Lisäksi viidennessä istunnossa esiintyi muuta synkroniaa kuten yhtäaikaista asennon vaihtoa tai naurua neljä kertaa, eli noin 3,9 % istunnon kaikesta liikesynkroniasta.

Istunnot erosivat toisistaan sen suhteen, miten eri teemallisissa episodeissa esiintyi synkroniaa. Episodit ovat kuitenkin kestoaltaan eripituisia, joten synkronioiden määrät eivät ole suoraan verrannollisia. Viidennessä istunnossa sekä asento- että liikesynkroniaa esiintyi 27 episodissa. Lisäksi istunnossa oli kolme episodista, joissa esiintyi vain asentosynkroniaa sekä 14 episodista, joissa oli pelkästään liikesynkroniaa. Kolmessa episodissa ei esiintynyt kumpaakaan synkroniaa. Kuudennessa istunnossa puolestaan sekä liike- että asentosynkroniaa esiintyi kymmenessä episodissa. Pelkkää asentosynkroniaa esiintyi kolmessa episodissa ja pelkkää liikesynkroniaa 22 episodissa. Lisäksi yhdeksässä episodissa ei esiintynyt kumpaakaan synkronian muotoa. Kuudennessa istunnossa oli siis enemmän episodeja, joissa ei esiintynyt kumpaakaan synkronian muotoa.

3.1.2 Istuntojen teemallisten episodien vertaaminen

Viidennessä istunnosta erottui 42 teemallista episodista, joiden kesto vaihteli 35 sekunnin ja 5 minuutin 16 sekunnin välillä. Viidennessä istunnon episodit 1-3 olivat istuntoon orientoitumista ja viimeaikaisten kuulumisten kertomista. Seuraavat episodit 4-19 keskittyivät pääosin Pentin asioihin, kuten tämän tunteiden tunnistamiseen ja suvun suhteiden selvittämiseen. Poikkeuksena olivat istunnon 15. ja 19. episodit, joiden aikana terapeutit reflektoivat juuri kuulemaansa. Episodeissa 20-28 puhuttiin Tytin historiasta ja Tytin sekä tämän lapsuudenperheen välisistä suhteista. Episodista 29 eteenpäin keskusteltiin pariskunnan yhteisistä teemoista kuten erimielisyyksiä aiheuttavista asioista ja erilaisten perhetaustojen sulauttamisesta. Poikkeuksena tähän oli 33. episodi, jonka aikana keskusteltiin Pentin lapsuuden ja nuoruuden kapinoinnista. Viimeinen terapeuttien reflektiivinen keskustelu käytiin episodissa 40, jota asiakkaat itse pohtivat seuraavassa episodissa. Viimeinen eli istunnon 42. episodi liittyi käytännön asioista sopimiseen.

Kuudennesta istunnosta erottui 44 teemallista episodtia, joiden kestot vaihtelivat 16 sekunnin ja 5 minuutin 45 sekunnin välillä. Episodit 1-8 olivat istuntoon orientoitumista sekä pääasiassa Tytin selontekoa parisuhteen huonosta tilasta. Episodit 9-12 keskittyivät Tytin ja Pentin siskon suhteeseen. Episodeissa 13-24 aiheena oli lähinnä parille erimielisyyksiä aiheuttavat asiat, kuten raha ja vapaa-aika. Poikkeuksen tähän teki episodi 19, jossa terapeutit refleктоivat istunnon aikana heränneistä ajatuksistaan ja episodi 23, jossa pariskunnan vauva keskeytti hetkeksi keskustelun. Episodeissa 25-29 pohdittiin parisuhteen menneisyyttä sekä tulevaisuutta. Episodeissa 30-36 aiheena oli lähinnä ajan järjestäminen sekä itselle että perheelle ja parisuhteelle. Episodeissa 37-42 palattiin takaisin pariskunnan erimielisyyksiin ja erityisesti Pentin poistumiseen riitatilanteista. Istunnon lopussa eli episodeissa 43 ja 44 keskusteltiin terapian jatkosta ja käytännön asioista.

Viidennessä istunnossa keskusteltiin enimmäkseen asiakkaiden omista taustoista ja etenkin Pentin tarinoissa viivytettiin pitkään. Istunnon loppuksi aiheena olivat pariskunnan yhteiset asiat. Kuudennessa terapiaistunnossa sen sijaan keskusteltiin enemmän Tytin kokemuksista ja pariskunnan yhteisistä asioista. Molemmissa istunnoissa keskusteltiin erimielisyyksiä aiheuttavista asioista, joskin kuudennessa istunnossa huomattavasti enemmän.

3.1.3 Dialogisten ominaisuuksien vertaaminen

Molemmissa istunnoissa määrällinen dominanssi oli useimmiten Tytillä. Viidennen istunnon alussa se jakaantui tasaisemmin, kunnes istunnon loppua kohden Tytin dominointi episodeissa lisääntyi. Kuudennessa istunnossa määrällisen dominanssin kulku oli päinvastainen, sillä Tytti dominoi etenkin istunnon alkupuolella, kunnes loppua kohden se tasoittui asiakkaiden välillä. Myös semanttinen dominanssi oli useimmiten Tytillä molemmissa istunnoissa. Etenkin kuudennessa istunnossa semanttinen dominanssi oli istunnon alkupuolella enemmän asiakkailla ja terapeuttien dominanssi lisääntyi istunnon loppupuolella. Sama semanttisen dominanssin kulku oli havaittavissa myös viidennessä istunnossa, joskin ei yhtä selkeästi. Terapeutti 2 oli molemmissa istunnoissa hieman terapeutti 1:stä semanttisesti dominoivampi. Vuorovaikutuksellinen dominanssi taas oli molemmissa istunnoissa lähes poikkeuksetta terapeuteilla: viidennessä istunnossa se oli hieman enemmän terapeutti 1:llä, kun taas kuudennessa terapeutti 2:lla.

Terapeutit vastasivat molemmissa istunnoissa yleensä siihen, mistä oli juuri puhuttu, joskin muutamia kertoja he palasivat aiemmin puhuttuihin teemoihin, kuten perheessä vietettyihin kastejuhliin tai eroajatukseen. Varsinkaan kuudennessa istunnossa terapeutit eivät vastanneet epäolennaisiin asioihin, syyttelyihin tai asiakkaiden erimielisyyksiin. Myös asiakkaat vastasivat yleensä juuri siihen, mistä oli aiemmin puhuttu. Toisaalta välillä he ohittivat terapeuttien kysymykset, jotka liittyivät esimerkiksi kuudetta istuntoa edeltäneeseen riitaan tai eroaikeisiin. Asiakkaat vastasivat toistensa puheeseen enemmän viidennessä kuin kuudennessa istunnossa.

Viidennessä istunnossa yhteensä 20 episodissa dialogi oli laadultaan monologista, kun taas 22 episodissa laatu oli sekä monologista että dialogista dialogia. Kuudennessa istunnossa monologista dialogia oli yhteensä 31 episodissa ja sekä monologista että dialogista dialogia 13 episodissa. Kuudes terapiaistunto oli siis viidettä monologisempi. Molemmissa istunnoissa asiakkaiden puhe oli pääosin monologista dialogia, ja erityisesti kuudennessa istunnossa heillä oli selkeästi vähemmän dialogista dialogia. Terapeutit käyttivät enemmän dialogista dialogia molemmissa istunnoissa.

Molemmissa istunnoissa käytettiin eniten ulkoista ja toiseksi eniten sisäistä kieltä. Asiakkaat käyttivät sisäistä kieltä enemmän kuudennessa istunnossa, kun taas terapeutit käyttivät sitä vain vähän tai ei ollenkaan molemmissa istunnoissa. Tytti käytti kuudennessa istunnossa reflektiivistä kieltä enemmän kuin viidennessä. Sen sijaan kaikilla muilla episodien määrä, joissa käytettiin reflektiivistä kieltä, oli vähäisempi kuudennessa istunnossa. Viidennessä istunnossa terapeutit kävivät kolme reflektiivistä keskustelua, kun taas kuudennessa istunnossa käytiin yksi reflektiivinen keskustelu. Tarkemmat dialogiset ominaisuudet istunnosta viisi ovat nähtävissä taulukossa 1 ja istunnosta kuusi taulukossa 2.

TAULUKKO 1. Viidennen pariterapiaistunnon dialogiset ominaisuudet.

Dialoginen ominaisuus	Episodien lukumäärä			
	T1	T2	A	B
Määrällinen dominanssi	2	3	25	12
Semanttinen dominanssi	8	10	19	5
Vuorovaikutuksellinen dominanssi	22	19	1	0
Monologista dialogia	24	22	33	22
Dialogista dialogia	24	29	18	16
Ulkoista kieltä	28	30	34	25
Sisäistä kieltä	1	0	23	12
Reflektiivistä kieltä	10	7	8	8

T1=terapeutti 1, T2=terapeutti 2, A=Tytti, B=Pentti

TAULUKKO 2. Kuudennen pariterapiaistunnon dialogiset ominaisuudet.

Dialoginen ominaisuus	Episodien lukumäärä			
	T1	T2	A	B
Määrällinen dominanssi	3	4	27	10
Semanttinen dominanssi	9	12	18	5
Vuorovaikutuksellinen dominanssi*	18	24	1	0
Monologista dialogia	10	12	36	19
Dialogista dialogia	17	22	5	5
Ulkoista kieltä	18	25	22	14
Sisäistä kieltä	1	1	31	18
Reflektiivistä kieltä	4	5	13	2

*episodissa 23 dominanssi vauvalla

T1=terapeutti 1, T2=terapeutti 2, A=Tytti, B=Pentti

3.2 Merkitykselliset hetket

Viidennestä istunnosta dialogisen analyysin suhteen merkittäviksi nousi kuusi episodina, joiden aikana luotiin syvällisempää ymmärrystä. Kolme näistä oli hetkiä, jolloin terapeutit kävivät keskenään reflektiivistä keskustelua. Episodissa 15 terapeutit pohtivat Pentin sitoutumista perheeseen, episodissa 19 asioiden puhumattomuutta miesasiakkaan lapsuudenperheessä ja episodissa 40 erilaisten perhetaustojen yhteensovittamisen haasteita. Lisäksi viidennestä istunnosta valikoitui kolme muuta merkityksellistä hetkeä, joissa molemmat asiakkaat käyttivät reflektiivistä kieltä. Episodissa 26 pohdittiin Tytin lapsuuden kapinoinnin syitä, episodissa 29 Tytin vaativuuden ilmenemistä ja episodissa 41 erilaisten perhetaustojen vaikutuksia pariskunnan tilanteeseen. Viidennen istunnon merkityksellisten hetkien dialogiset ominaisuudet ovat nähtävissä liitetaulukossa 3. Dialogin pohjalta nousseet merkitykselliset hetket eivät kuitenkaan eronneet muista istunnon episodeista asento- ja liikesynkronioiden osalta, eikä synkronioissa ollut havaittavissa kaavamaisuuksia.

Kuudennesta istunnosta dialogin pohjalta nousi esiin viisi merkityksellistä hetkeä, joissa luotiin syvällisempää ymmärrystä tai uusia näkökulmia tuli esiin. Episodissa 16 keskustelun laatu oli dialoginen asiakkaiden pohtiessa vapaa-ajan järjestämisen haasteita. Lisäksi muista episodeista poiketen vuorovaikutuksellinen dominanssi oli Tyillä terapeuttien sijaan. Toiseksi merkittäväksi hetkeksi valikoitui episodi 19, jonka aikana terapeutit kävivät reflektiivistä keskustelua pohtien asiakkaiden nykyistä tilannetta. Myös terapeutit kertoivat jälkihaastatteluissa reflektiivisen keskustelun olleen merkityksellinen, ja terapeutti 2:n mukaan reflektiivinen keskustelu selkeytti terapiaistuntoa. Kolmas merkityksellinen hetki oli episodi 29, jonka aikana Tytille syntyi uusi näkökulma puhtaalta pöydältä aloittamiseen. Episodi ei poikennut dialogisilta ominaisuuksiltaan, mutta sen jälkeen keskustelun sävy muuttui positiivisempaan suuntaan ja aiheet painottuivat parisuhteen tulevaisuuteen. Lisäksi hetki tuli esiin terapeuttien jälkihaastatteluissa. Episodit 38 ja 39 nousivat merkityksellisiksi hetkiksi, sillä ne olivat istunnon ainoat episodit, joissa Pentti käytti reflektiivistä kieltä pohtiessaan omaa käyttäytymistään ja sen vaikutuksia puolisoon. Kuudennen istunnon merkityksellisten hetkien dialogiset ominaisuudet ovat nähtävissä liitetaulukossa 4.

Kuudennen istunnon merkityksellisistä hetkistä episodi 19 poikkesi dialogin lisäksi myös asento- ja liikesynkronioiltaan. Lisäksi episodin 29 jälkeen asento- ja liikesynkronian määrä lisääntyi. Loput dialogin pohjalta nousseet merkitykselliset hetket eivät eronneet muista istunnon episodeista asento- ja liikesynkronioiden osalta, eikä synkronioissa ollut havaittavissa kaavamaisuuksia. Seuraavaksi analy-

soimme tarkemmin kuudennen istunnon episodeja 19 ja 29. Analyysin yhteydestä löytyy litteroituja otteita episodeista ja niissä käytettyjen merkkien selitykset ovat liitteessä 5.

3.2.1 Istunto 6, episodi 19

Kaikkien valintakriteerien perusteella merkitykselliseksi hetkeksi nousi episodi 19, jonka aikana terapeutit kävivät reflektiivistä keskustelua 1 minuutin 51 sekunnin ajan. Episodissa terapeutit pohtivat pariskunnan raskaiden tapahtumien yhteyttä heidän nykyiseen tilanteeseen sekä tarvetta saada Tytin ääni kuuluviin ja luoda uudenlainen perhe. Terapeutit toivat esille tilanteen yllättävyyden, sillä kuukauden takaiseen terapiaistuntoon verrattuna pariskunnan välit olivat kiristyneet. Episodissa terapeuttien keskustelun laatu oli sekä monologista että dialogista ja he käyttivät pääosin reflektiivistä sekä ulkoista kieltä.

Episodi 19 erosi muista episodeista asentosynkronialtaan (kuvio 2), sillä sen aikana terapeutti 2:n ja Tytin asennot synkronoituivat neljä kertaa. Asentosynkroniat alkoivat aina, kun terapeutti 2 asettui samaan asentoon Tytin kanssa. Lisäksi tämän episodin aikana terapeutti 1 ja Pentti olivat hetken asentosynkroniassa, mikä oli istunnon ainoa muiden kuin Tytin ja terapeutti 2:n välinen asentojen synkronoituminen. Episodi erosi muista episodeista myös liikesynkronialtaan (kuvio 4), sillä se oli ainoa episodi, jonka aikana kolmella eri dyadilla oli liikesynkroniaa: kaksi kertaa terapeuttien, kerran terapeutti 1:n ja Tytin sekä kerran terapeutti 2:n ja Tytin välillä.

Edellisessä episodissa Tytti pohti aikatauluhaasteita, johon terapeutti 2 ei vastannut, vaan aloitti reflektiivisen keskustelun terapeutti 1:n kanssa. Episodin alussa terapeutti 2 kertoi hämmennyksestään ja kuvasi pariskunnan tilannetta, jonka aikana terapeuttien liikkeet synkronoituivat heidän nyökytellessä. Terapeutti 2 toi vertauksen ponnistuksen jälkeisestä migreenistä, jolloin terapeutti 1 hypisteli käsiään samalla tavalla kuin Tytti eli heidän liikkeensä synkronoituivat (ote 1).

Ote 1. Istunto 6, episodi 19

T2: tuli mieleen kun puhutaan siitä että (.) jos ihmiset-ihmiselle tulee migreeni

T1: mm

T2: niin niin tuota toiset niinku sanoo siitä et se migreenihän tulee sen jälkeen kun tuota niinkun on ollut tavaton ponnistus

T1: mm

T2: ja sit se [ponnistus ((**käsien liikesynkronia T1A**)) on ohi ni se- se ei tuu silloin kun on se kovin stressi vaan sen jälkeen kun sen stressi

T1: [mm mm

T1: joo

T2: helpottaa

Keskustelun edetessä terapeutti 1 toi esiin tarpeen siitä, että naisasiakkaan kokemukset ja ääni tulisi saada paremmin kuuluviin. Esittäessään ajatuksen terapeutti 1:n ja Pentin välinen asentoyksinkertaistaminen alkoi, kun terapeutti asettui Pentin kanssa samaan asentoon. Pian synkronian alkamisen jälkeen terapeuttien liikkeet synkronoituivat heidän nyökytellessään yhtäaikaaisesti. Tämän liikesynkronian jälkeen terapeutti 2 pohti Tytille raskasta ajanjaksoa, jonka aikana terapeutti 1:n ja Pentin välinen asentoyksinkertaistaminen loppui, kun terapeutti muutti käsiensä asentoa (ote 2).

Ote 2. Istunto 6, episodi 19

T1: jaa ja sitte toinen aja-ajatus mikä mulle tuli tässä nyt mieleen että .hh et näitten käyntienkin aikana ollaan aika paljon oltu niinku Pentin asioissa kuitenkin enemmän niinku Pentin asioissa (.) että aika vähän viime kerralla puhuttiin vähän Tytin asioita mutta (.) mutta että (.) et tavallaan niinku se että miten se Tytin kokemus Tytin ääni tulis kuulluks tässä niin ((**asentoyksinkertaistaminen T1B alkaa**)) ni se on musta nyt tärkeetä että nyt Tytti kertoo ((**pään liikesynkronia T1T2**))

T2: todella (.) ajattele mikä se tilanne oli ((**asentoyksinkertaistaminen T1B loppuu**)) että Tytti oli raskaana ja [sy-synnytti kun oli tää

T1: [mm (.) mm

T2: kaikkein vaikein tilanne [nyt sitte mitä (.) mitä tuli

T1: [kyllä (.) °joo°

Terapeutit jatkoivat pariskunnan haastavan tilanteen pohtimista reflektiivistä kieltä käyttämällä, ja terapeutti 1 toi ajatuksen Tytin ”perustoimintamallista” kestää ja yrittää, joka on kuitenkin saanut Tytin uupumaan. Pohdinnan aikana oli kaksi terapeutti 2:n ja Tytin välistä asentoyksinkertaistamista, kun terapeutti 2 asetti kätensä kuten Tytti, mutta poistui kuitenkin aina asennosta. Toisen asentoyksinkertaistamisen loppumista seurasi pitkä hiljainen hetki (ote 3).

Ote 3. Istunto 6, episodi 19

T2: että hän on todella [°paljon sitten° ((**asentoyksinkertaistaminen T2A alkaa**))

T1: [joo kyllä

T2: paljon kestänyt ja (.) helposti voi kuvitella et siinä (.) siinä uupuu °sitte kans°

T1: mm

T2: °joo° (5)

T1: ja mä mietin että (1) ((*asentosynkronia T2A loppuu*)) että onko se niin että (.) et se on niinku tavallaan niinkun Tytin °semmosen° perustoimintamallin mukaista että .hh kestää ja yrittää (.) mut että nyt niinku tuntuu siltä että nyt (.) jonku pitäis pitää huolta hänestä

T2: joo (.) joo (.) ja jos on jäänyt niinku sano i yksin °että° yksin pitää puolustaa [itteensä eikä oo kehtään joka niin kun

T1:

[mm

T1: mm=

T2: °siinä sitten tekee° ((*asentosynkronia T2A alkaa*))

T1: mm

T2: °joo° ((*asentosynkronia T2A loppuu*)) (19)

Hiljaisuuden jälkeen terapeutti 1 pohti Pentin positiivisiksi tarkoitettuja pyrkimyksiä, jotka eroavat kuitenkin Tytin tarpeista. Pohdinnan aikana terapeutti 2:n ja Tytin liikkeet synkronoituivat, kun he hypistelivät sormiaan yhtä aikaa. Terapeutit jatkoivat keskustelua pohtimalla pariskunnan tarvetta rakentaa uudenlainen perhe. Reflektiivisen keskustelun lopussa terapeutti 2:n ja Tytin asennot synkronoituivat vielä kaksi kertaa. Episodin jälkeen liikesynkronian määrä oli pääpiirteissään vähäinen ja istunnossa alkoi myös pitkä ajanjakso (21 minuuttia 48 sekuntia), jonka aikana asennot eivät synkronoituneet kertaakaan. Asentosynkroniaa esiintyi seuraavan kerran vasta episodissa 29, joka oli toinen tarkempaan analyysiin noussut merkityksellinen hetki.

3.2.2 Istunto 6, episodi 29

Episodi 29, kestoltaan 3 minuuttia 5 sekuntia, ei poikennut dialogisilta ominaisuuksiltaan muista kuudennen istunnon episodeista. Kyseisessä episodissa tapahtui kuitenkin uuden ymmärryksen ja näkökulman luomista Tytin oivaltaessa puhtaalta pöydältä aloittamisen olevan mahdollista myös parisuhteen jatkuessa. Kyseinen episodi oli käännekohta, sillä keskustelu muuttui positiivisempaan suuntaan ja sen aiheet painottuivat enemmän parisuhteen tulevaisuuteen eron pohtimisen sijaan. Molemmat terapeutit mainitsivat jälkihaastattelussaan kyseisen hetken olleen tärkeä keskustelussa. Episodin aikana terapeutti 2:n ja Tytin liikkeet synkronoituivat kaksi kertaa, mutta merkittävämpää oli kuitenkin episodin jälkeen tapahtunut asento- ja liikesynkronian määrän lisääntyminen (kuviot 2 ja 4).

Edellisessä episodissa Tytti ja Pentti pohtivat eroa käytännössä, jonka aikana ilmeni erimielisyyttä siitä, kenen kanssa lapset asuisivat. Terapeutti 2 ei vastannut tähän erimielisyyteen, vaan kysyi asiakailta, millaiseksi he kuvittelevat uudenlaisen perheen, josta terapeutit olivat puhuneet reflektiivisen keskustelun aikana. Tytti pohti kysymystä ja korosti vastauksessaan yhteistä vanhemmuutta ja perheenä

tekemistä. Episodin lopussa Tytti totesi, ettei ollut aiemmin ajatellut puhtaalta pöydältä aloittamisen voivan tarkoittaa parisuhteen jatkumista, jolloin Tytti ja terapeutti 2 synkronoituivat ensimmäistä kertaa episodin aikana tehdessään samanlaista liikettä sormillaan. Lopuksi Tytti pohti reflektiivistä kieltä käyttämällä vihaisuutensa vaikutusta hänen ajatuksiin parisuhteen tulevaisuudesta. Episodin lopussa Tytti ja terapeutti 2 synkronoituivat toisen kerran kääntyessään katsomaan terapeutti 1:stä, joka oli aloittamassa puheenvuoroa.

Ote 4. Istunto 6, episodi 29

A: mikä mitä on niinku ennen tehty että jotenkin se on vaa menny siihen että

T2: joo

A: et toinen tekee ja toinen tekee jotai on tietenki sitten että on niinku sitä kaikkee muutakin siinä samalla niinku ruaan laittaa ja (.) siivoomista ja muuta mutta että

T2: mm

A: °en tiiä° mä en oo niinku toltta kantilta kyllä mäkin oon miettinyt sitä just että pitäis alottaa niinku puhtaalta pöydältä ja muuta mutta sit mä en oo tajunnu sitä että sen vois alottaa sen suhteen puhtaalta pöydältä mä oon vaan miettinyt et se puhtaalta pöydältä alottaminen tarkoittaa sitä eroa ((**liikesynkronia T2A**))

T2: aijjaa

A: et jotenki mä en oo osannu sitten ajatella sitä että (.) en tiiä ehkä se on just se viha et jotenki sumen(h)tanukki siinä sitte tai sumentaa ((**liikesynkronia T2A**))

Kyseisen episodin jälkeen tapahtui muutos paitsi keskustelun ilmapiirissä niin myös synkronioissa. Liikesynkronian määrä kasvoi terapeutti 2:n ja Tytin välillä ja se saavutti huippunsa seuraavassa episodissa 30. Lisäksi asentosynkronian määrä terapeutti 2:n ja Tytin välillä lisääntyi päättäen sitä edeltäneen pitkän tauon asentosynkroniassa.

4 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata kahta asento- ja liikesynkronian määriltään eroavaa pariterapiaistuntoa ja selvittää, kuinka ne erosivat toisistaan dialogisilta ominaisuuksiltaan. Lisäksi tutkimuksessa perehdyttiin tarkemmin dialogisen analyysin ja sisällön sekä asento- ja liikesynkronioiden pohjalta nouseviin merkityksellisiin hetkiin. Aineistosta nousi esiin yksi merkityksellinen hetki, jonka aikana esiintyi runsaasti asento- ja liikesynkroniaa, sekä toinen hetki, jonka jälkeen oli havaittavissa kasvu etenkin asentosynkronian määrässä. Kaikki aineiston merkitykselliset hetket eivät kuitenkaan näkyneet

poikkeavuuksina kehollisessa synkronoitumisessa. Seuraavaksi pohdimme, mitä saadut tulokset tarkoittavat.

4.1 Asento- ja liikesynkronioiden vertailu

Tutkitut terapiaistunnot erosivat asento- ja liikesynkronioiden määriltään, sillä kuudennessa istunnossa sitä esiintyi kokonaisuudessaan ja myös lähes kaikkien dyadien välillä vähemmän kuin viidennessä istunnossa. Ennen kuudetta istuntoa Tytillä ja Pentillä oli ollut riita, ja istunnossa he pohtivat eroa, mikä tukee aiempia havaintoja riitelemisen (Paxton, & Dale, 2013) ja parisuhdetyytymättömyyden (Julien ym., 2000) yhteydestä vähäisempään kehollisen synkronoitumisen määrään. Eri kehonosien liikkeiden synkronioiden osuus kokonaissynkroniamäärästä oli lähes samansuuruinen molemmissa terapiaistunnoissa. Suurin osa istuntojen liikesynkroniasta oli pään liikkeiden synkroniaa. Aineistossa tällainen synkronia toimi kommunikatiivisena välineenä (Bavelas ym., 1988) ja liittyi usein puheenvuorojen vaihteluun (Kendon, 1974).

Molemmissa terapiaistunnoissa asentosynkronian määrä lisääntyi istunnon loppua kohden, jonka liitämme Charnyn (1966) havaintoon siitä, että asentosynkroniaa ilmeni, kun keskustelun aiheet olivat positiivisempia ja koskivat enemmän ihmissuhteita. Myös tässä aineistossa istuntojen loppuosan aiheet keskittyivät enemmän pariskunnan yhteisiin asioihin ja etenkin kuudennessa istunnossa niitä pohdittiin myönteisempään sävyyn. Asentosynkronian lisääntyminen voi liittyä etenkin kuudennessa istunnossa myös yhteisymmärryksen lisääntymiseen (Scheflen, 1964; Tickle-Degnen, & Rosenthal, 1990) ja yhteisen näkökulman löytämiseen (Scheflen, 1964), sillä keskustelu muuttui sovittelevammaksi ja eropohdinnalle löytyi uusia vaihtoehtoja. Tosin synkronoituminen lisääntyi vain terapeutti 2:n ja Tytin välillä, joten yhteisymmärrys tai yhteinen näkökulma asioihin näyttäisi löytyneen juuri heidän kesken. Liikesynkroniaa taas esiintyi eniten istuntojen keskivaiheilla. Havainnot sekä asento- että liikesynkronian lisääntymisestä istuntojen edetessä tukevat aiempia näkemyksiä yhteensovittamisen lisääntymisestä suhteen rakentuessa ja kanssakäymisen edetessä (Tickle-Degnen, & Rosenthal, 1990). Toisaalta liikesynkronian määrä laski istunnon keskivaiheen jälkeen asentosynkronian lisääntyessä. Onkin mahdollista, että asentosynkroniassa olevat ihmiset liikkuvat vähemmän, jolloin liikesynkroniaakaan ei pääse tapahtumaan niin paljon.

Kuudennessa istunnosta erottui terapeutti-naisiasiakas -pari, jotka synkronoituiivat huomattavasti muita enemmän. Aiemmin synkronoitumista on selitetty muun muassa subjektin ja objektin samankaltais-

suudella (Preston, & de Waal, 2002), mutta tämän tutkimuksen perusteella on vaikea arvioida terapeutti 2:n ja Tytin samankaltaisuutta tai vastaavasti muiden dyadien erilaisuutta. Seikkula ym. (2015) havaitsivat tapaustutkimuksessaan autonomisen hermoston synkroniaa toisella terapeuteista ja toisella asiakkaista enemmän kuin muilla pariterapiaistunnon aikana, joten on mahdollista, että myös asento- ja liikesynkroniaa ilmenee enemmän tiettyjen dyadien välillä. On myös mahdollista, että pariterapia-asetelmassa tiettyjen dyadien välille syntyy parempi terapiasuhte kuin toisten välille, sillä terapeutti joutuu rakentamaan yhteistyösuhteen molempiin asiakkaista yhdessä ja erikseen (Bourgeois, Sabourin, & Wright, 1990). Toisaalta Tytin ja terapeutti 2:n toistuva synkronoituminen voi selittyä häiriötekijöillä, kuten kiireestä johtuvalla levottomuudella, jonka terapeutti 2 nosti jälkihaastattelussa esille.

Aiempien tutkimusten tavoin (Raingruber, 2001) terapeutit peilasivat usemmiten asiakasta. Jäljittely on yhdistetty halukkuuteen jakaa henkilökohtaista tietoa itsestä (Guéguen, Jacob, & Martin, 2009), johon terapeutit ehkä pyrkivät kannustamaan peilattaessaan asiakkaita. Oletusta tukee myös terapeutti 2:n jälkihaastattelu, jossa hän pohti tarvetta antaa tilaa Tytin tunnekokemuksille. Molempien terapeuttien synkronoituminen sekä asennoilta että liikkeiltä asiakkaiden kanssa voi liittyä myös asiakkaan mieli-alan huomioimiseen sekä terapian kulun tahdittamiseen (Raingruber, 2001), jota niin ikään tuki terapeutti 2:n jälkihaastattelu, jossa hän mainitsi reflektiivisen keskustelun jäsentäneen istuntoa.

4.2 Dialogisten ominaisuuksien vertailu

Terapiaistuntojen dominansseista ei löytynyt merkittäviä eroja. Molemmista istunnoissa sekä määrällinen että semanttinen dominanssi oli useimmiten naisasiakkaalla. Myös aiemmissa tutkimuksissa semanttinen dominanssi on ollut naisasiakkaalla (Keltikangas ym., 2014; Vall ym., 2016), mutta aiemmin miesasiakkaan on havaittu olevan määrällisesti dominoivampi (Keltikangas ym., 2014; Vall ym., 2016). Poikkeava havaintomme voi osaltaan liittyä terapeuttien esille tuomaan tarpeeseen saada Tytin ääni kuuluviin, sillä he esimerkiksi kutsuivat Tyttiä kertomaan omia tarinoitaan ja antoivat tilaa hänen pitkille puheenvuoroille. Tämä tukee dialogiseen lähestymistapaan kuuluvaa terapeuttien pyrkimystä saada kaikkien osallistujien äänet kuuluviin (Seikkula, & Trimble, 2005), jolloin myös ymmärryksen mahdollisuus lisääntyy (Bakhtin, 1984).

Toinen poikkeava tulos oli terapeuttien semanttisen dominanssin lisääntyminen istuntojen loppupuolella, sillä aiemmin sen on havaittu vähentyvän istunnon jälkipuoliskolla (Räsänen ym., 2012). Terapeuttien rooli lisääntyi, kun alettiin puhua yhteisistä asioista ja varsinkin kuudennessa istunnossa

keskustelu muuttui myönteisemmäksi, jotka liitimme myös asentosynkronian lisääntymiseen (Charny, 1966). Ehdotamme, että terapeuteilla oli tärkeä rooli uusien aiheiden ja näkökantojen esittämisessä, jotta keskustelu saatiin yhteisiin asioihin ja kehollinen synkronoituminen lisääntyi. Molemmissa istunnoissa vuorovaikutuksellinen dominanssi oli lähes poikkeuksetta jommallakummalla terapeuteista, mikä on yhdenmukainen havainto Vall ym. (2016) tapaustutkimuksen kanssa ja myös tässä se voi liittyä heidän pyrkimykseen katkaista negatiivisen vuorovaikutuksen kehä (Vall ym., 2016).

Terapeutit ja asiakkaat vastasivat molemmissa istunnoissa yleensä siihen, mistä oli juuri puhuttu dialogisen lähestymistavan mukaisesti (Bakhtin, 1987; Seikkula, & Arnkil, 2014). Terapeutit eivät kuitenkaan vastanneet syyttelyihin tai asiakkaiden erimielisyyksiin, millä he mahdollisesti estivät pariskuntaa ajautumasta negatiiviseen vuorovaikutukseen (Seikkula ym., 2012). Asiakkaiden vastauksia on aiemmin tutkittu vähän, mutta tässä tutkimuksessa asiakkaat jättivät toisinaan vastaamatta emotionaalisesti raskaisiin kysymyksiin erityisesti kuudennessa istunnossa. Vaikka perheterapiassa ilmaukset kehittivät erityisesti vastauksina toisten perheenjäsenten ilmauksiin (Seikkula ym., 2012), näyttäisi keskustelun tunneilmapiiri ja aiheiden emotionaalinen latautuneisuus hankaloittavan tätä, sillä kuudennessa istunnossa asiakkaat vastasivat viidettä vähemmän toistensa puheeseen.

Istunnot erosivat toisistaan erityisesti keskustelun laadun ja reflektiivisen kielen käytön suhteen. Kuudes terapiaistunto oli huomattavasti viidettä monologisempi. Aikaisemmissa tapaustutkimuksissa on saatu näyttöä sekä dialogisen dialogin (Vall ym., 2016) että monologisen dialogin runsaammasta määrästä (Keltikangas ym., 2014). Monologisempi istunto sisälsi myös vähemmän kehollista synkronoitumista, jota voi selittää riitely (Paxton, & Dale, 2013) ja negatiiviset emotiot (Tschudi, & Reichelt, 2004), tai mahdollisesti myös monologisuus itsessään. Kuudennessa istunnossa kaikkien muiden paitsi Tytin käyttämän reflektiivisen kielen määrä oli viidettä vähäisempi. Tytin runsaampi reflektiivisen kielen käyttö voi osaltaan liittyä sisäisen kielen suurempaan määrään kuudennessa istunnossa: omien kokemusten ja tunteiden kuvailu sisäisellä kielellä (Angus ym., 1999) saattoi mahdollistaa myös asioiden merkitysten pohtimisen (Angus, & Kagan, 2007). On myös mahdollista, että terapeutti kannusti kehollisella peilautumisellaan Tytin reflektiivisen kielen käyttöä.

4.3 Merkityksellisten hetkien tarkastelu

Merkityksellisten hetkien aikana reflektiivinen kieli ja kehollinen synkronoituminen olivat yhteydessä toisiinsa. Ensimmäisen merkityksellisen hetken aikana terapeuttien reflektoidessa etenkin asentojen

synkronoituminen lisääntyi hetkellisesti. Toisen merkityksellisen hetken aikana Tytti käytti reflektiivistä kieltä ja hänen pohdintansa jälkeen etenkin asentoyksinkronia lisääntyi. Tytin reflektointi ja kehollisen synkronoitumisen lisääntyminen mahdollistui, kun terapeutit vastaustyyllillään katkaisivat negatiivisen vuorovaikutuksen kehän (Seikkula ym., 2012) ja ohjasivat keskustelun pois asiakkaiden erimielisyydestä. Reflektiivisen kielen avulla luotiin ymmärrystä (Angus ym., 1999), jonka myös asentoyksinkronian lisääntyminen osoittaa (LaFrance, & Broadbent, 1976; LaFrance, 1979). Säännönmukaista yhteyttä reflektiivisen kielen käytön ja asentoyksinkronian lisääntymisen välillä ei kuitenkaan löytynyt, sillä synkronoitumista ei tapahtunut jokaisen reflektion aikana, ja toisaalta peilautumista tapahtui sekä reflektion aikana että sen jälkeen.

Toisaalta synkronoituminen merkityksellisten hetkien aikana voi liittyä myös muihin dialogin ominaisuuksiin, joita DIHC-menetelmä ei tavoita. Asentoyksinkronia voi olla merkki empatiasta (Maurer, & Tindall, 1983; Bavelas ym., 1987), jota etenkin terapeutti 2 osoitti myös sanallisesti Tyttiä kohtaan reflektiivisen keskustelun aikana. Tosin terapeuttien välinen dialogisuus saattoi mahdollistaa empatian (Seikkula, & Arnkil, 2014) ja näin ollen dialogisuus sekä kehollinen synkronoituminen voivat olla ainakin välillisesti yhteydessä toisiinsa. Molemmissa merkityksellisissä hetkissä käsien liikesynkronia yhdistyi myös kuormittavista aiheista puhumiseen (Hokkanen, & Tuoriniemi, 2017) ja emootioihin (Dittmann, 1987). Lisäksi toisen merkityksellisen hetken aikana terapeuttien peilaaminen saattoi liittyä Tytin tunteiden osoittamiseen (Davidsen, & Fosgerau, 2015).

Sen sijaan reflektiivisen keskustelun aikana tapahtunut terapeuttien välinen liikesynkronia voi selittyä heidän keskittymisellä toisiinsa (Kendon, 1974) tai yhteisillä tavoitteilla (Wiltermuth, & Heath, 2009). Terapeutti 1:n ja Pentin väliselle synkronoitumiselle ei löytynyt selitystä dialogisista ominaisuuksista, mutta yhdistämme sen terapeutin tarpeeseen huomioida myös Pentti Tyttiin keskittyvän keskustelun aikana, sillä asentoyksinkronia on yhdistetty osallisuuden kokemukseen (LaFrance, & Broadbent, 1976; LaFrance, 1979) ja jäljittelyn puuttumisen taas havaittu lisäävän ulkopuolisuuden tunnetta (Lakin, Chartrand, & Arkin, 2008).

Terapiaistunnoista nousi esiin useita hetkiä, jotka eivät kaikki kuitenkaan täyttäneet tässä tutkimuksessa käytettyjä merkityksellisten hetkien valintakriteereitä. Esimerkiksi toinen tarkempaan analyysiin valikoitunut merkityksellinen hetki ei eronnut muusta istunnosta dialogisten ominaisuuksien suhteen. Tämä voi kertoa joko menetelmien yhteensopimattomuudesta (Eskola, & Suoranta, 2014) tai siitä, ettei dialogisilla ominaisuuksilla ja kehollisella synkronoitumisella välttämättä ole suoraa tai ajallista yhteyttä.

4.4 Tutkimuksen rajoitukset ja vahvuudet

Tutkimuksessa vertailtiin kahta terapiaistuntoa, mikä toi laajemmin dialogin sekä asento- ja liikesynkronian välisistä yhteyksistä, joita on aiemmin tutkittu vain vähän. Istuntojen valinnassa otettiin tutkimukseen ennustamattomasti vaikuttavat tekijät huomioon (Eskola, & Suoranta, 2014) valitsemalla vertailuun istunnot, joissa pariskunnalla oli mukana heidän vauvansa. Toisaalta kaikkia vaikuttavia tekijöitä, kuten tunneilmapiiriä ja autonomisen hermoston mittauksia kuudennessa istunnossa ei kontrolloitu. Kyseessä on myös tapaustutkimus, joten saadut tulokset eivät ole yleistettävissä (Eskola, & Suoranta, 2014). Tutkimuksessa käytettiin erilaisia menetelmiä, tietolähteitä sekä teorioita ja tutkimusta oli tekevässä useampi tutkija triangulaation periaatteiden (Eskola, & Suoranta, 2014) mukaisesti, mikä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta ja laajensi saatavaa tietoa. Toisaalta DIHC-menetelmä tutkii vuorovaikutuksen dialogisia ominaisuuksia, kun taas asento- ja liikesynkronian kategorinen havainnointimenetelmä yhteensovittautumista vuorovaikutustilanteissa, joten käytettyjen menetelmien yhteensopivuudesta ei voida olla varmoja, sillä ne tutkivat eri ilmiöitä (Eskola, & Suoranta, 2014).

Dialogin analyysi tehtiin suositusten (Seikkula ym., 2012) mukaisesti tutkimusryhmässä ensin erikseen ja erimielisyyksiä aiheuttaneista kohdista keskusteltiin yhdessä sekä ohjaajan kanssa. Analyysi myös toistettiin paremman luotettavuuden saamiseksi. Terapiaistuntojen episodiluokituksen yksimielisyyskerroin (79%) jäi kuitenkin hieman alle suositellun 80%:n (Robson, 1993). Laadullisten menetelmien käyttö on myös aina subjektiivista (Eskola, & Suoranta, 2014), mikä asettaa haasteita tutkimuksen toistettavuudelle. Tutkimuksessa käytetty asento- ja liikesynkronian kategorinen havainnointimenetelmä on reliabiliteetti-arvioitu eli sen luotettavuus on tutkittu (Metsämuuronen, 2005), mutta vain kuudennen istunnon reliabiliteetti oli tarkistettu. Kategorisen havainnointimenetelmä ottaa huomioon myös liikkeiden suunnan sekä asennot, toisin kuin aiemmin käytetyt tietokonepohjaiset tutkimusmenetelmät (Ramseyer, & Tschacher, 2008; 2011; 2014). Lisäksi kategorisessa havainnointimenetelmässä kehollista synkronoitumista havainnoidaan äännettömiltä nauhoilta, joten keskustelun sisältö ei ole vaikuttanut analyysiin. Menetelmää on kuitenkin käytetty vasta muutamissa kandidaatintutkielmissä (Hokkanen, & Tuoriniemi, 2017; Ilomäki, & Muikku, 2017), mikä vähentää tulosten vertailukelpoisuutta aiempiin tutkimustuloksiin.

Tutkimus toi lisää tietoa myös monitoimijaisten terapiatilanteiden merkityksellisistä hetkistä, joita on tutkittu vielä melko vähän (Timulak, 2010). Eri menetelmien ja taustakirjallisuuden (Elliot, 1985; Timulak, 2010) yhdistämisellä merkityksellisten hetkien valinnassa saatiin tietoa, joka olisi muuten jäänyt saavuttamatta. Merkitykselliset hetket ovat yleensä terapeuttien ja asiakkaiden itse määrittelemiä

(Elliot & Shapiro, 1992), mikä ei ollut tässä tutkimuksessa mahdollista. Valinnat saivat kuitenkin tukea terapeuttien jälkihaastatteluista. Tosin terapeuttien ja asiakkaiden valitsemat merkitykselliset hetket voivat erota toisistaan (Timulak, 2010), joten asiakkaat olisivat saattaneet pitää eri hetkiä merkityksellisinä. Dialogin merkitykselliset hetket valittiin ennen asento- ja liikesynkronian poikkeavuuksiin perehtymistä ilman ennakkokäsityksiä kehollisesta peilautumisesta, mikä lisäsi tutkimuksen luotettavuutta. Toisaalta synkronian perusteella merkittävät hetket nousivat esille vain silmämääräisen tarkastelun perusteella.

4.5 Jatkotutkimusehdotukset

Asento- ja liikesynkroniaa on tutkittu vain vähän monitoimijaisissa terapiatilanteissa, jonka vuoksi myös jatkotutkimustarpeita ilmeni. Tässä tutkimuksessa nousi esiin terapeutti-naisiasiakas -pari, joka synkronoitui huomattavasti enemmän kuin muut dyadit. Tätä on selitetty synkronoitujien samanlaisuudella (Preston, & de Waal, 2002), mutta johtopäätösten tekemiseksi syitä tiettyjen osallistujien väliselle runsaammalle synkronoitumiselle tulisi tutkia lisää. Asento- ja liikesynkronian tarkastelu samassa tutkimuksessa sai aikaan hypoteesin siitä, että asentosynkronia voisi rajoittaa liikkeen synkronoitumista. Tämän ehdotuksen vahvistamiseksi tarvitaan kuitenkin lisää näyttöä. Tässä tutkimuksessa keskityttiin terapiaistuntojen synkronioiden vertailuun, joten joitakin istuntokohtaisia poikkeavuuksia synkronioissa ei ollut mahdollista tarkastella. Jatkossa esimerkiksi synkronioissa ilmenneitä pitkiäkin taukoja sekä kolmen henkilön välistä synkronoitumista olisi mielenkiintoista tarkastella.

Niin ikään kehollisen synkronoitumisen ja dialogin yhteyksiä monitoimijaisissa terapiatilanteissa on tutkittu vain vähän (Hokkanen, & Tuoriniemi, 2017). Aikaisemman tutkimuksen puutteen vuoksi yhteyksistä on haastavaa muodostaa johtopäätöksiä, mutta olemme kuitenkin tehneet joitakin ehdotuksia, jotka asettavat jatkotutkimushaasteita. Ensinnäkin ehdotimme reflektiivisen kielen ja keskustelun laadun olevan yhteydessä kehollisen synkronoitumisen määrään. Löydetyt yhteydet eivät kuitenkaan olleet yksiselitteisiä, joten jatkossa tulisikin tutkia, ovatko dialogiset ominaisuudet ja kehollinen synkronoituminen suoraan vai välillisesti toisiinsa yhteydessä. Tutkimuksessa ehdotimme myös, että terapeutti voisi peilautumalla vahvistaa asiakkaan reflektiivisen kielen käyttöä, mutta myös tämä hypoteesi vaatii lisää näyttöä. Terapiaistunnoista nousi useita dialogisilta ominaisuuksiltaan poikkeavia hetkiä, jotka eivät poikenneet synkronioiltaan, ja päinvastoin. Tämä asettaakin jatkotutkimushaasteen sille,

miksi peilautumista ei tapahtunut kaikkina dialogin merkityksellisinä hetkinä, ja toisaalta, mihin synkronoituminen liittyy, kun hetki ei dialogin perusteella ole merkityksellinen.

Tässä tapaustutkimuksessa terapeuteilla oli tärkeä rooli uusien aiheiden esittelijöinä, kaikkien äänien esiintuojina ja reflektiivisen kielen mahdollistajina. Terapeuttien rooli näkyi myös terapiaistunnon käännekohtien eli merkityksellisten hetkien (Elliot, 1985) syntymisessä ja kehollisen synkronoitumisen lisääntymisessä. On siis mahdollista, että terapeutit voivat dialogisia ominaisuuksia hyödyntäen edesauttaa kehollista synkronoitumista, joka on keskeinen tekijä vuorovaikutustilanteiden onnistumisessa (Chartrand & van Baaren, 2009; Lakin, Jefferis, Cheng & Chartrand, 2003). Tutkimustietoa dialogin ja asento- ja liikesynkronian välisistä yhteyksiä tarvitaan kuitenkin lisää, jotta tietoa voitaisiin hyödyntää paremmin käytännön työssä.

5 LÄHTEET

- Angus, L., Levitt, H., & Hardtke, K. (1999). The Narrative Processes Coding System: Research Applications and Implications for Psychotherapy Practice. *Journal of Clinical Psychology*, 55(10), 1255-1270.
- Angus, L., & Kagan, F. (2007). Empathic Relational Bonds and Personal Agency in Psychotherapy: Implications for Psychotherapy Supervision, Practice, and Research. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 44(4), 371–377.
- Bakhtin, M. (1981). *The Dialogic Imagination*. Austin: University of Texas Press.
- Bakhtin, M. (1984). *Problems of Dostoevsky's Poetics*. Manchester: Manchester University Press.
- Bakhtin, M. (1987). *Speech Genres and Other Late Essays*. Austin: University of Texas Press.
- Bavelas, J. B., Black, A., Lemery, C. R., & Mullett, J. (1987). Motor mimicry as primitive empathy. Teoksessa Eisenberg, N. & Strayer, J. (toim.). *Empathy and its Development* (s. 317-338). Cambridge; Cambridge University Press.
- Bavelas, J. B., Black, A., Chovil, N., Lemery, C. R., & Mullett, J. (1988). Form and function in motor mimicry. Topographic evidence that the primary function is communicative. *Human Communication Research*, 14 (3), 275-299.
- Bourgeois, L., Sabourin, S., & Wright, J. (1990). Predictive validity of therapeutic alliance in group marital therapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 58(5), 608-613.
- Bråten, S. (2007). *On Being Moved: From Mirror Neurons to Empathy*. Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins Pub cop.
- Buccino, G., Binkofski, F., Fink, G. R., Fadiga, L., Fogassi, L., Gallese, V., Seitz, R. J., Zilles, K., Rizzolatti, G. & Freund, H-J. (2001). Action observation activates premotor and parietal areas in a somatotopic manner: An fMRI study. *European Journal of Neuroscience*, 13(2), 400–404.
- Charny, J. E. (1966). Psychosomatic manifestations of rapport in psychotherapy. *Psychosomatic Medicine*, 28(4), 305-315.
- Chartrand, T. L., & Bargh, J. A. (1999). The chameleon effect: The perception-behavior link and social interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(6), 893–910.
- Chartrand, T. L., & van Baaren, R. (2009). Human mimicry. *Advances in Experimental Social Psychology*, 41, 219-274.
- Davidson, A. S., & Fosgerau, C. F. (2015). Mirroring patients – or not. A study of general practitioners and psychiatrists and their interactions with patients with depression. *European Journal of Psychotherapy & Counselling*, 17(2), 162-178.
- Dittmann A. T. (1987). The role of body movement in communication. Teoksessa A. W. Siegman, & S. Feldstein (toim.). *Nonverbal Behavior and Communication*, 2. painos (s. 37-64). Hillsdale NJ: Erlbaum.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (2014). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*, 10. painos. Tampere: Vastapaino.
- Elliott, R. (1985). Helpful and nonhelpful events in brief counseling interviews: An empirical taxonomy. *Journal of Counseling Psychology*, 32(3), 307-322.
- Elliott, R., & Shapiro, D. A. (1992). Client and therapist as analysts of significant events. Teoksessa S. G. Toukmanien, & D. L. Rennie (toim.), *Psychotherapy Process Research: Paradigmatic and Normative Approaches* (s. 163-186). Newbury Park, CA: Sage.

- Fuchs, T., & Koch, S. (2014). Embodied affectivity: On moving and being moved. *Frontiers in Psychology*, 5 (508), 1-12.
- Gergen, K. J. (2009). *Relational Being: Beyond Self and Community*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Guéguen, N., Jacob, C., & Martin, A. (2009). Mimicry in social interaction: Its effect on human judgment and behavior. *European Journal of Social Sciences*, 8(2), 253-259.
- Hokkanen, E., & Tuoriniemi, M. (2017). *Asentosynkronian sekä käsivarsien ja kämmenten liikesynkronian yhteydet dialogiin pariterapiaistunnoissa: tapaustutkimus*. Julkaisematon kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta. Psykologian laitos.
- Ilomäki, M. & Muikku, H. (2017). *Ulkopuolisuus nonverbaalisesta synkroniasta pariterapiassa: tapaustutkimus*. Julkaisematon kandidaatintutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta. Psykologian laitos.
- Isaacs, W. (2001). *Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito: Uraauurtava lähestyminen liikelämän viestintään*. (Suom. Tillmann, M.) Helsinki: Kauppakaari.
- Julien D., Brault M., Chartrand É., & Bégin J. (2000). Immediacy behaviours and synchrony in satisfied and dissatisfied couples. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 32(2), 84-90.
- Keltikangas, M., Kulta, H., & Kyrö, H. (2014). *Dialogical conversations on power abuse in couples treatment for intimate partner violence a qualitative analysis of positions and dominance used in conversations*. Julkaisematon pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Psykologian laitos.
- Kendon, A. (1974). Movement coordination in social interaction: Some examples described. *Acta Psychologica*, 32 (2), 101-125.
- Knapp, M. L., & Hall, J. A. (2013). *Nonverbal Communication*. Boston: De Gruyter Mouton.
- LaFrance, M., & Broadbent, M. (1976). Group rapport: Posture sharing as a nonverbal indicator. *Group and Organization Studies*, 1(3), 328-333.
- LaFrance, M. (1979). Nonverbal synchrony and rapport: Analysis by the cross lag panel technique. *Social Psychology Quarterly*, 1(42), 66-71.
- Laitila, A., Aaltonen, J., Wahlström, J., & Angus, L. (2001). Narrative Process Coding System in Marital and Family Therapy: An Intensive Case Analysis of the Formation of a Therapeutic System. *Contemporary Family Therapy*, 23(3), 309-322.
- Lakens, D., & Stel, M. (2011). If they move in sync, they must feel in sync: movement synchrony leads to attributions of rapport and entitativity. *Social Cognition*, 29(1), 1-14.
- Lakin, J. L., Chartrand, T. L., & Arkin, R. M. (2008). I too am just like you: nonconscious mimicry as an automatic behavioral response to social exclusion. *Psychological Science*, 19(8), 816-822.
- Lakin, J. L., & Chartrand, T. L. (2003). Using nonconscious behavioral mimicry to create affiliation and rapport. *Psychological Science*, 14(4), 334-339.
- Lakin, J. L., Jefferis, V. E., Cheng, C. M., & Chartrand, T. L. (2003). The chameleon effect as social glue: Evidence for the evolutionary significance of nonconscious mimicry. *Journal of Nonverbal Behavior*, 27(3), 145-162.
- Marková, I. (1990). Introduction. Teoksessa I. Marková, & K. Foppa. *The Dynamics of Dialogue* (s. 1-22). New York: Harvester Wheatsheaf.
- Maurer, R. E., & Tindall, J. H. (1983). Effect of postural congruence on client's perception of counselor empathy. *Journal of Counseling Psychology*, 30(2), 158-163.
- Metsämuuronen, J. (2005). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*. (3. painos). Helsinki: International Methelp.

- Nagaoka, C., & Komori, M. (2008). Body Movement Synchrony in Psychotherapeutic Counseling: A Study using the Video-based Method. *IEICE Transactions on Information and Systems*, E91-D (6), 1634-1640.
- Olson, M., Laitila, A., Rober, P., & Seikkula, J. (2012). The Shift from Monologue to Dialogue in a Couple Therapy Session: Dialogical Investigation of Change from the Therapists' Point of View. *Family Process*, 51(3), 420-435.
- Olson, M., Seikkula, J., & Ziedonis, D. (2014). *The Key Elements of Dialogic Practice in Open Dialogue: Fidelity Criteria*. The University of Massachusetts Medical School, Worcester, MA.
- Paladino, M. P., Mazurega, M., Pavani, F., & Schubert, T. W. (2010). Synchronous multisensory stimulation blurs self-other boundaries. *Psychological Science*, 21(9), 1202-1207.
- Pasanen, H., & Vanhalakka-Ruoho, M. (2012). Ohjaustyö ja osallisuus: sisäistettyjä siteitä vai kasvavaa kontrollia. Teoksessa K. Filander, & M. Vanhalakka-Ruoho (toim.) *Yhteisöllisyys liikkeessä* (s. 299-324). Jyväskylä: Bookwell Oy.
- Paxton, A., & Dale, R. (2013). Argument disrupts interpersonal synchrony. *The Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 66(11), 2091-2102.
- Preston, S. D., & de Waal, F. B. M. (2002). Empathy: Its ultimate and proximate bases. *Behavioral & Brain Sciences*, 25(1) 1-72.
- Raingruber, B. J. (2001). Settling into and moving in a climate of care: styles and patterns of interaction between nurse psychotherapist and clients. *Perspectives in Psychiatric Care*, 37(1), 15-27.
- Ramseyer, F., & Tschacher, W. (2008). Synchronisation in dyadic psychotherapy sessions. Teoksessa Vrobel, S., Rössler, O. E., & Marks-Tarlow, T. (toim.). *Simultaneity: Temporal Structures and Observer Perspectives* (s. 329-34). Singapore: World Scientific.
- Ramseyer, F., & Tschacher, W. (2011). Nonverbal synchrony in psychotherapy: Coordinated body movement reflects relationship quality and outcome. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 79(3), 284-295.
- Ramseyer, F., & Tschacher, W. (2014). Nonverbal synchrony of head- and body-movement in psychotherapy: different signals have different association with outcome. *Frontiers in Psychology*, 5(979), 1-9.
- Rizzolatti, G., & Craighero, L. (2004). The mirror-neuron system. *Annual Review of Neuroscience*, 27, 169-192.
- Rober, P., Van Eesbeek, D., & Elliot, R. (2006). Talking About Violence: a Microanalysis of Narrative Process in a Family Therapy Session. *Journal of Marital and Family Therapy*, 32(3), 313-328.
- Robson, C., & McCartan, K. (1993). *Real world research : a resource for users of social research methods in applied settings*. Hoboken: Wiley.
- Räsänen, E., Holma, J., & Seikkula, J. (2012). Dialogical Views on Partner Abuser Treatment: Balancing Confrontation and Support. *Journal of Family Violence*. 27(4), 357-368.
- Schefflen, A.E. (1964). The significance of posture in communication systems. *Psychiatry*, 27(4) 316- 319.
- Seikkula, J. (2002). Open dialogues with good and poor outcomes for psychotic crises: Examples from families with violence. *Journal of Marital and Family Therapy*, 28(3), 263-274.
- Seikkula, J. (2008). Inner and outer voices in the present moment of family and network therapy. *Journal of Family Therapy*, 30(4), 478-491.
- Seikkula, J. (2012). Research plan The Relational Mind in Events of Change in Multi-actor Therapeutic Dialogs.

- Seikkula, J., & Arnkil, T. E. (2005). *Dialoginen verkostotyö*. Helsinki: Tammi.
- Seikkula, J., & Arnkil, T. E. (2014). *Open Dialogues and Anticipations: Respecting Otherness in the Present Moment*. Helsinki: THL.
- Seikkula, J., Karvonen, A., Kykyri, V-L., Kaartinen, J., & Penttonen, M. (2015). The Embodied Attunement of Therapists and a Couple within Dialogical Psychotherapy: An Introduction to the Relational Mind Research Project. *Family Process*, 54(5), 703-715.
- Seikkula, J., Laitila, A., & Rober, P. (2012). Making Sense of Multi-Actor Dialogues in Family Therapy and Network Meetings. *Journal of Marital and Family Therapy*, 38(4) 667-687.
- Seikkula, J., & Olson, M. (2016). Therapists' Responses for Enhancing Change Through Dialogue: Dialogical Investigations of Change. Teoksessa M. Borcsa, & P. Rober (toim.) *Research Perspectives in Couple Therapy* (s. 47-69). Springer International Publishing Switzerland.
- Seikkula, J., & Trimble, D. (2005). Healing Elements of Therapeutic Conversation: Dialogue as an Embodiment of Love. *Family Process*, 44(4), 461-475.
- Seppänen, E-L. (1998). Vuorovaikutus paperilla. Teoksessa L. Tainio (toim.) *Keskustelunanalyysin perusteet*. (s. 18–31) Tampere: Vastapaino.
- Tickle-Degnen, L., & Rosenthal, R. (1990). The Nature of Rapport and Its Nonverbal Correlates. *Psychological Inquiry*, 4(1), 285-293.
- Timulak, L. (2010). Significant events in psychotherapy: An update of research findings. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 83(4), 421-447.
- Tschudi, F., & Reichelt, S. (2004). Conferencing when therapy is stuck. *Journal of Systemic Therapies*, 23(1), 38-52.
- Vall, B., Seikkula, J., Laitila, A., & Holma, J. (2016). Dominance and Dialogue in Couple Therapy for Psychological Intimate Partner Violence. *Contemporary Family Therapy*, 38(2), 223-232.
- van Baaren, R. B., Decety, J., Dijksterhuis, A., van der Leij, A., & van Leeuwen, M. L. (2009). Being imitated: Consequences of nonconsciously showing empathy. Teoksessa J. Decety, & W. Ickes (toim.). *The Social Neuroscience of Empathy* (s. 31–42). Cambridge : MIT Press.
- Wiltermuth, S., & Heath, C. (2009). Synchrony and cooperation. *Psychological Sciences*, 20(1), 1–5.

LIITTEET

LIITETAULUKKO 1. Asentosynkronioiden lukumäärät eri osallistujien välillä viidennessä ja kuudennessa pariterapiaistunnossa.

	T1T2	T1A	T1B	T2A	T2B	AB	T1T2A	T1T2B	T1AB	T2AB
Viides terapiaistunto	4	0	5	12	1	6	0	0	0	2
Kuudes terapiaistunto	0	0	1	21	0	0	0	0	0	0

T1=terapeutti 1, T2=terapeutti 2, A=Tytti, B=Pentti

LIITETAULUKKO 2. Liikesynkronioiden lukumäärät eri osallistujien välillä viidennessä ja kuudennessa pariterapiaistunnossa.

	T1T2	T1A	T1B	T2A	T2B	AB	T1T2A	T1T2B	T1AB	T2AB
Viides terapiaistunto	27	14	11	11	10	13	5	6	4	1
Kuudes terapiaistunto	11	5	7	32	4	3	0	0	0	0

T1=terapeutti 1, T2=terapeutti 2, A=Tytti, B=Pentti

LIITETAULUKKO 3. Dialogin pohjalta nousseiden merkityksellisten hetkien dialogiset ominaisuudet viidennessä pariterapiaistunnossa.

	Viides pariterapiaistunto					
Episodi numero	15	19	26	29	40	41
Määrällinen dominanssi	T1	T2	T1	A	T2	A
Semanttinen dominanssi	T1	T2	T1	A	T2	A
Vuorovaikutuksellinen domi-	T1	T1	T1	T1	T2	A
Keskustelun laatu	M-D	M-D	M	M-D	M-D	M
Keskustelun kielet	U, R	U, R	U, S, R	U, S, R	U, R	U, S, R

T1=terapeutti 1, T2=terapeutti 2, A=Tytti, B=Pentti

M = monologinen, M-D = monologinen-dialoginen, U = ulkoinen, S = sisäinen, R = reflektiivinen

LIITETAULUKKO 4. Dialogin pohjalta nousseiden merkityksellisten hetkien dialogiset ominaisuudet kuudennessa pariterapiaistunnossa.

Episodin numero	Kuudes pariterapiaistunto				
	16	19	29	38	39
Määrällinen dominanssi	A	T2	A	B	B
Semanttinen dominanssi	A	T2	T2	T1	T1
Vuorovaikutuksellinen dominanssi	A	T2	T2	T1	T1
Keskustelun laatu	M-D	M-D	M	M-D	M-D
Keskustelun kielet	U, S	U, S, R	U, S, R	U, S, R	U, S, R

T1=terapeutti 1, T2=terapeutti 2, A=Tytty, B=Pentti

M = monologinen, M-D = monologinen-dialoginen, U = ulkoinen, S = sisäinen, R = reflektiivinen

LIITE 5. Litteraatiomerkkien lukuohjeet Seppästä (1998) mukailten.

T1; Terapeutti 1

T2; Terapeutti 2

A; Tytti

B; Pentti

[; päällekkäispuhunnan alku

(.); (sekuntia lyhyempi tauko)

(3); tauko sekunteina

= ; kaksi lausumaa liittyy toisiinsa tauotta

.hh ; sisäänhengitys

°joo°; vaimeampaa puhetta

j(h)oo; nauraen lausuttu sana

((**asentosynkronia**)); kaksoissulkeiden sisällä litteroijan kommentteja ja selityksiä tilanteesta, tässä tapauksessa asento- tai liikesynkronia osallistujien välillä